

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 18 fillér.

Nyiltár petit sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 38

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Csütörtök, október 3.

Mai számunk főbb közleményei:

- A hadügyminiszter a közös hadseregről. Izgalom a tőzsdén.
- A gazdag ember szegény leánya.
- A hadakozó királyok.
- Öt ország háborúja.
- Nesnera Aladár meghalt.
- Megszöktetett magyar grófnő.
- Tarkaságok.

Nesnera Aladár.

Arad, október 2.

Egy szívet hirtelen halálra bénított az enyészet markolása. Egy szívet, amelybe csodálatos mennyiségű érzés, rajongás, lelkesedés fért el és élt örökös forrongásban. A szívvel együtt egy termékeny, nagy tartalmu és okosan gondolkodó fő és két vas energiájú kéz veszett el Arad városa és a munka egész társadalma számára.

A szív, a fő, a kéz Nesnera Aladáré volt. Pár napja még egész lelkével, egész buzgóságával benne élt a mi dolgainkban, azokban a nagy tervekben, amelyek az ő egyéniségének köszönhetőek születésüket, a siker felé haladásukat. Ma délután fél négy óra óta: halott. A halál rettentő erejét, félelmetes nagyságát láttuk a végigrohanó gyászhiben megvillanni: annyi erő és annyi érték, amennyi Nesnera Aladárban volt, egy pillanat alatt, minden küzködés és sejtelen nélkül megsemmisülhetett.

Ennek a szónak: *kötelesség* van ri-

deg értelme és van olyan, amely ragyogóvá, megkapóvá teszi a fogalmat. Nesnera Aladárban a férfiúi, a polgári, a munkás és a hazafiúi kötelesség ritka eszménye élt és érvényesült. Ahol járt, ahol dolgozott, mindenütt becsülésre és szeretetre talált. A legádázabb pártarcok tüzeiben járt s a tüzben sértetlenül maradt meg a népszerűsége, a neve, a személye iránt való erős ragaszkodás. Hivatását fanatikus odaadással töltötte be. Abban az időben, a mikor még jelszóként is alig élt az új művelt iparos-generáció megteremtése, ő egész tudását és erejét ennek a nagy, ma már kellően fölismerett jelentőségű misszióknak szánta. És kevesed-magával megteremtette az aradi fa- és fémipari szakiskolát, ezt az országszerte mintául állított intézményt, a mely már százával adja a magyar műiparnak és technikának az élő anyagot. Fokról-fokra fejlesztette, és mint élete művének betetőzését, úgy folytatta annak előkészületeit, hogy a Weitzer-alapítvány felhasználásával az iskola új épületet kapjon és felső ipariskolává legyen. S alig lehet elszomorítóbb tragikumot elképzelni, mint azt, hogy Nesnera Aladár e törekvései sikerének küszöbén meghalt.

De nemcsak a maga szűkebb életpályáján, hanem a közéletnek majdnem minden részén igyekezett és tudott a városnak használni. A törvényhatóságban, annak bizottságaiban élesen látó szemmel, meg nem alkuvó ítéllettel kísérte az ügyeket. Főszólamái: a logikus gondolkodásnak, a közérdek helyes felismerésének és a modern föltölgésnek voltak mindig ha-

tásos megnyilatkozásai. A hol sokszor egybekavarodtak, összekuszálódtak a vélemények: Nesnera Aladárnak egy-két szava megtalálta az igaz utat, a pártatlan, helyes, és a polgárok javát védő döntést.

Az aradi nemzeti munkapárt elnökét gyászolja benne. Nehéz, indulatokkal teli idők voltak, a mikor ezt a tisztet elvállalta. Tudható volt: aki a párt élére áll, annak a meggyanúsításokkal, a gyűlölködéssel kell számot vetni. És Nesnera Aladár bátran állt az élre: a társadalomban sokkal magasabban állott, hogy sem az érdek, vagy az önzés leghalványabb gyanuja fölért volna hozzá; sokkal jobban szerették polgártársai, akik multját, érdemeit, munkáját ismerték, hogy sem a gyűlölettől kellett volna félnie: és kiállt, ment, mert egész hite, meggyőződése vitte az új Magyarország álma felé: amelyben parlamenti színjátékok, szájhösködések helyett komoly akarattal és tudással dolgoznak a gazdasági föllendülés, a műveltségben való haladás törvényein, a munkás, demokratikus és a külföldnek nyomába jutó haza kiépítésén.

Elérjük-e ennek az álomnak teljességét? Egygyel kevesebben vannak, akik az elérésén dolgoznak: olyannal, aki érte igazán sokat tett, harcolt, buzdított. És akik a váratlan hirtől megdermedten, elszomorodva állunk, érezzük, hogy az alkotásain kívül is maradt utána valami, amit a halál nem semmisített meg. A férfiúnak, a polgárnak és a magyar embernek tündöklő példája, amely az ő emlékezetében közöttünk fog élni.

Mennyi katonájuk van a háborus államoknak.

— Törökország, Bulgária, Görögország és Montenegró béke- és hadilétszáma. —

Törökország.

A török haderő helyzete mozgósítás esetén kedvezőtlen. Még most is a Goltz tábornok által 1909-ben megkezdett átszervezés alatt áll. Az új szervezés szerint tizennégy hadtestből áll, amelyek közül hét az európai Törökországban van, amelyek felett két hadseregfelügyelőség rendelkezik. Az első hadseregfelügyelőség alá tartozik a konstantinápolyi, rodostói, kirkkilissai és adrianopoli hadtestek, összesen 12 nizam hadosztályal, 5 lovasdandárral és 11 redifdandárral = összesen 217.000 ember, 5800 karddal és 450 ágyúval. A második hadseregfelügyelőség, a macedoniai, mely alá a szaloniki, monasztiri és tiszki hadtestek tartoznak. Ez a hadsereg kisebb az előbbinél.

Egy európai háború esetére kiállítanak körülbelül 620 zászlóalj, 163 lovasosztályt, 186 üteget és 137 gépfegyvert, összesen körülbelül 450.000 fegyver, 21.000 lovas, 1050 ágyú és 137 gépfegyver. A gyalogság Mauser ismétlődő fegyverekkel, a lovaság és a műszaki csapatok ismétlődő karabélyokkal vannak felszerelve. A tábori tüzereségéi megkezdtek a Krupp-ágyúk beszerzését, de ez a felszerelés még nincs befejezve.

A török hadsereg mozgósítása nem megy oly gyorsan, mint pl. Bulgáriában. A csapatok egyenlőtlen elosztása az egész országban, az aránytalan elhelyezés a gyenge közigazgatási viszonyok, az igazgatási közegek hanyagsága csökkentik a mozgósítás gyorsaságát. A katonanyag kiválósága és a csapatok egy részének állandó hadikészültsége kipótolja a kiképzés hiányait.

Bulgária.

Békelétszám: 3500 tiszt, 50 000 ember és 9500 ló. Az ujonckontingens évenként 30.000 emberrel egészítődik ki. A szolgálati kötelezettség 20-46 éves életkorig tart. A gyalogság, amely 36 ezredből áll, 8 milliméteres Mannlicher ismétlődőfegyverekkel, a 10 ezred lovaság karddal és ismétlődő karabélyokkal, a 9 tüzérezred (6-6 üteggel) Schneider-Canetrendszerű gyorstűzelő ágyúkkal van felszerelve.

A műszaki csapatok egy vasuti, egy utász, egy táviró és hidász zászlóaljból, továbbá egy automobil és egy léghajós osztályból áll. Az egész hadsereg békében és háborúban 9 hadosztályra, 2-2 dandárral (2-2 ezred), 9 gyorstűzelő ütegre, 2 lovas osztályra van tagolva. A 9 hadosztály, amelyek egyuttal stratégiai egységet is képeznek, a következők helyeken állomásoznak: Szófia, Vraca, Dubinca, Filipoppolis, Eski Sagra, Shven, Plevna, Rustsuk és Smula. Három-három hadosztály egy hadsereget alkot.

Bulgária teljes hadilétszáma: 144 zászlóalj, 36 gépfegyverszáhad, 37 lovasosztály, 81 tábori,

18 hegyi és taracküteg; összesen 160 ezer fegyverrel, 144 gépfegyverrel, 6000 lovassal és 550 ágyúval. A teljes tartalékkal együtt Bulgária 282 ezer embert, 6000 lovas és 720 ágyút tud kiállítani. A bulgár hadsereg a Balkán államok legjobb és legképzettebb serege.

Szerbia.

A szerb királyság öt hadosztálykerületre van felosztva. A haderő 20 gyalogezredből 3-4 zászlóaljjal, amelyek Mauser fegyverekkel vannak felszerelve; 5 tábori tüzérezred 9-9 üteggel (4-4 ágyúval), továbbá 1 hegyi tüzérezred 9 üteggel, 1 taracktüzérezred 6 üteggel és 1 mozsárágyú-üteggel s 2 lovasüteggel (4-4 ágyúval); 1 vartüzérezred (2 üteggel, 4-4 századdal); 4 lovasrezred 4-4 osztályal; 1 királyi testőrcsapat 1 gyalog és lovasosztályból; 2 zászlóalj műszaki katonaság; 1 félzászlóalj utász, 5 vonalszáhad, 5 katonai kórház, 15 élelmezési raktár, 5 betegápoló század és 10 kézműves csapat. A tábori és hegyi tüzereségnek gyorstűzelő Schneider-Canel ágyúi vannak. A teljes békelétszám: 30335 közlegény, 3249 altiszt, 2004 tiszt és 6154 ló.

Hadilétszám: Mozgósítás esetén a tényleges haderőből és a tartalékból felállítanak: 1. 5 hadosztályt 4-4 gyalogezreddel s 4-4 zászlóaljjal és ugyanannyi századdal, összesen 16512 ember. 1 tüzérezredet 3 csoporttal 3-3 zászlóaljjal s 6-6 ágyúval = 1635 ember. 1 lovasrezred 4 osztályal = 412 ember. 2 műszaki ezred, fél

A hadügyminiszter a közös hadseregről

(Ha kitör a háború. — Vita a delegációban. — Vasuti ezred Magyarországon.)

Távirati tudósítás.

Bécs, október 2

Mint Bécsből jelentik, a közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság hadügyi albizottsága ma délelőtt tíz órakor a delegációs kis teremben Zichy Ágost elnöklésével ülést tartott.

Az ülés megnyitása után az elnök közli, hogy az ülés napirendje: a közös hadügyminisztérium rendes és rendkívüli szükségleteinek, továbbá az országos bizottság által hozott határozatokra adott válaszoknak tárgyalása.

Solymossy Ödön báró betérjeszti az élelmezési albizottság jelentését.

Hegedüs Loránt előadó bejelenti, hogy jelentését kinyomatta és szétosztatta.

Tallian Béla báró indítványára az általános tárgyalás megkezdése előtt az albizottság ülése zárt üléssé alakul át.

A zárt ülés után Heltai Ferenc, bár sok mondanivalója lenne, különösen az 1911. évben lefolyt delegációs tárgyalások következtében, tekintettel arra, hogy a politikai szituáció, a melyet a külügyminiszter tíz nappal ezelőtt aggasztónak jelentett ki, azóta lényegesen megrosszabodott és tekintettel arra, hogy bekövetkezhetnek oly események, mikor a hadsereg komoly tények előtt fog állani, magára nézve azt a kötelezettséget vonja le, hogy elhallgassa azt a kritikát, a melyet a hadseregre vonatkozóan az általános vitában előadni szándékozott. Csupán annak a reményének ad kifejezést, hogy ha ezek a komoly események bekövetkeznek, akkor a hadseregnek minden tagja meg fogja tenni kötelességét.

Chorin Ferenc követni óhajtja Heltai példáját és tartózkodik minden kritikától, mely esetleges hibákat és gyengéket tárna föl. Őszinte örömmel veszi tudomásul a hadügyminiszternek az osztrák delegációban tett nyilatkozatát, mely szerint tábori tüzéségünk föladatainak minden tekintetben megfelel. Azt a reményt fejezi ki, hogy a hadsereg többi szervezete is úgy a kiképzés, mint a technikai felszerelés tekintetében kellő magaslatoz áll, mert nem csekélyek azok az összegek, melyeket a monarchia mindkét állama védőerejére áldoz. Ez az összeg, egybevetve a magyar honvédséget és az osztrák Landwehrt is, 725 millió korona, vagyis Ausztria és Magyarország összes állami bevételének 20 százaléka, leszámítva az államvasutak és az állami üzemek jöve-

delmét. Két körülményt óhajt fölvetni a harcképesség szempontjából. Az egyik az ágyugyár kérdése.

A tábori ágyuk csak egy osztrák arzenálban készíttetnek, mert a Skoda-cég csak acélágyukkal foglalkozik. A magyar delegációnak régi óhajtása egy másik arzenálnak Magyarországon leendő felállítására, ép úgy egy ágyugyárnak a felállítására is. Mindezekig egy Magyarországon felállítandó arzenál iránt a kezdeményező lépések meg nem történtek. Azt a kérdést intézi tehát a hadügyminiszterhez, hogy milyen stádiumban van ez a dolog és mikor remélhető, minthogy már a költségvetés meg van szavazva, hogy ez a kérdés perfektuáltassék.

Sándor János igazolva látja a mai kiélestedt politikai helyzetben pártjának azt az eljárását, hogy nagy és nehéz küzdelemben követő azokat a vezető kormányfőket, akik a véderőjavaslatot keresztülvitték. Ma, amikor a helyzet ennyire éles, pártjának megnyugvása csak kétszeres lehet és biztosíthatja a kormányt arról, hogy a további nehéz küzdelemben is követni fogja pártja kormányfőit és a netalán bekövetkező veszedelemből származó felelősséget azokra hárítja át, akik eljárásukkal megnehezítették azt, hogy a véderőjavaslatot esetleg kellő időben meg nem szavazták.

Okolicsányi László a véderőtörvény életbeléptetésével fölmerülő nagy föladatak közül csak kettőt kíván szóba hozni. Az első és legfontosabb valamennyi között: az altiszti kérdés. Azok a hiresztelések, amelyek a múlt nyáron hadseregünk ágyuinak rossz anyagáról olvashatók voltak, egyáltalán nem nyugtalanították őt, mert tisztában volt azzal, hogy a mi ágyuinak anyagának minősége minden kifogáson felül áll.

Az elnök ezután fölfüggesztette az ülést délutánig.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma néhány percre bizalmas jellegű zárt üléssé alakult át. Tallian Béla kérdést intézett Auffenberg hadügyminiszterhez, hogyan áll a monarchia hadserege harcképesség dolgában. A hadügyminiszter nyomában felelt, azonban választát bizalmas jellegűnek kérte tekinteni. Kiszivárgott hírek szerint Auffenberg azt válaszolta, hogy a hadsereg dél felé teljesen harcra kész. Mozgósításról ma még beszélni nem lehet nálunk.

A hadügyi albizottság ma délután négy órakor folytatta tanácskozását, amikor is részletes tárgyalás alá vette a költségvetést. Hegedüs Loránt és Chorin Ferenc szóba hozták a technikai csapatoknak, az új vasuti és táviró ezrednek, továbbá a műszaki csapatoknak elhelyezését és nyomtatékosan hangsúlyozták, hogy elvárják, miszerint az új csapatok elhelyezésénél Magyarország érdekeire és kívánalmaira tekintettel lesz a hadvezetőség. Wickenburg Márk gróf külügyi osztályfőnök és Bacskák altábornagy kijelentették, hogy Magyarország érdekeit figyelembe fogják venni. Wicken-

burg gróf hivatkozott Auffenberg hadügyminiszter kijelentéseire, melyek szerint az új műszaki csapatokból Magyarországnak feltétlenül juttatni fognak. Az egyik vasutas ezredet Magyarország fogja megkapni. Felszólalt Windischgrätz Lajos herceg is, aki Magyarország kereskedelmi és gazdasági érdekeire hívta fel a figyelmet. Beöthy László kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy erre nézve teljesen vállalja a kormány által tett ígéretet és a hadügyi kiadások szétosztásánál Magyarország gazdasági érdekeit meg fogja védelmezni. Sándor János, Darvai Fülöp és Miklós Ödön felszólalásai után délután hat órakor véget ért a hadügyi albizottság ülése.

A külügyi albizottság ma délután négy órakor Bécsben Berzeviczy Albert elnöklésével ülést tartott. Nagy Ferenc előadó felhívta az albizottság tagjainak figyelmét a megváltozott külpolitikai viszonyokra. Sándor János, Lukács György és Zichy Tivadar gróf szólaltak fel. Az utóbbi felhívta a figyelmet Oroszországnak a galíciai határon tett mozgósítási mozgalmaira. Szűllő Géza a határon való átszökések megakadályozása tárgyában tett intézkedésekről kért felvilágosítást. Wickenburg Márk gróf megnyugtató kijelentéseket tett. A bonyodalmak szerinte lokalizálni fognak. Megnyugtatta a delegációt, hogy az orosz mozgósítás a határon nem a háború, hanem a béke ügyét szolgálja. Csupán védelmi intézkedés. A bizottság ezután úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadta a költségvetést.

Izgalom a tőzsdén.

— A háború hatása. —

Távirati tudósítás.

Budapest, október 2.

A török mozgósításról szóló hír, valamint a mai lapoknak a külső politikai helyzetről újabb közölt tudósításai ismét módfelelt izgalmasá tették a tőzsdei üzletet. A megnyitáskor, amikor a háborús hír hatása alatt a vidékről is temételen vásárlásról szóló megbízás érkezett, éppen olyan mozgalmas üzlet fejlődött ki a budapesti gabonátőzsdén, mint tegnap.

Egy két negyedórával az üzlet kezdete után a búzát 40—50, a zabot pedig 50—60 fillérrel nagyobb áron kötötték, mert akik elkerülhetetlennek tartották a balkáni háborút, ismét megnagyobbították hozs érdekeltségüket, annál is inkább, mert az értékpiacon intenzíven lanyha iránya következtében megokoltak tartották a balkáni helyzetről való pesszimistikus vélekedést. Ez a módfelelt jelentékeny árváltozás természetesen óriási izgatottságot okozott a piacon. Különösen akkor volt nagyon izgalmas az üzlet, amikor arról kolportáltak hírt, hogy néhány spekuláns számlájára és terhére kényszer utján vásárolták vissza az ángázsmánt. A déli zárlatig hivatalosan nem jelentettek be ugyan semmiféle fizetésképtelenséget, az exekució vásárlás azonban mégis nyugtalanította a piacot. Már már úgy látszott, hogy a sok kényszervásárlás nagyobb megrázkódtatást is okozhat a gabonátőzsdén, amikor egyszerre élénk kínálat keletkezett. A buza és a zab ára tudniillik néhány pillanat alatt mintegy 40—40 fillérrel hanyatlott. Eleinte azt hitték, hogy a haszonbiztosításra irányuló törekvés olcsóbbítja az árat, rövideben azonban azzal magyarították a sürgős, lebonyolító kedvet, hogy a törökök és olaszok állítólag békét kötöttek. E hírt hivatalosan nem erősítették ugyan meg, mindazonáltal a spekulánsok, tekintettel a hirtelen keletkező és jelentékeny ár-olcsóbbodásra, telefonon értesítették a vidéket a váratlan fordulatáról. Délben azonban ismét szilárd volt a buza és a zab árfolyama, mert sokan kételkedtek az olasz és török béke megkötésében. A kételkedésre pedig leginkább az adott okot, hogy a gabonátőzsde zárlatá előtt az érték piacon ismét lanyhább volt az üzlet. A gabonátőzsde forgalma esztendő óta nem volt olyan izgalmas és a jegyzések szintén hónapok óta nem változtak olyan jelentékenyen, mint ma délelőtt.

Az értéktőzsdén ma a tegnapihoz is viharosabb volt a forgalom és az árfolyamok 20—30 koronával fluktuáltak; a legvadabb híreket terjesztették s az árfolyam is e szerint alakult. Legnagyobb hatással voltak a kényszereladások, amelyek Bécsből indultak ki és pillanatnyira csak akkor állt meg az árfolyam devalvációjára, amikor az a hír terjedt el, hogy megkötötték az olasz-török békét. Csakhamar kitűnt azonban, hogy ez a hír

hidépítő osztag, 1 táviróosztag 1 sáncosoztag = 523 ember. Betegápoló csapat = 746 ember. Lőszer szállítócsapat = 940 ember. Élelmezési és adminisztratív csapat: 1281 ember, összesen száz-tizezerkét-hatvanöt ember. Ezenkívül a hadosztályhoz be van osztva 14667 ember, tartalék és raktárkezelők = 35899 ember. A teljes hadilétszám tehát 160307 ember, ehhez járul szükség esetén való pótlásukon: első pótlásul 126610 ember, második pótlásul 66005 ember. Ezekkel a hadilétszám kiegészítődik 352922 emberre.

Görögország.

A békeszervezet: A hadsereg három hadosztályba van beosztva 2—2 dandárgyalogsággal, ugyanannyi ezreddel, 3—3 zászlóaljjal, amelyek közül az egyik zászlóaljnak csak a kerete van meg; 2 zászlóalj „ezron” katonaság, 4—4 századdal, 1 lovasezred 6 osztálylyal (2 keretosztály), 1 ezred tüzéség 12 üteggel, 1 üteg műszaki katoná 4 századdal, 1 század vonat, 1 század betegszállító katonaság. Nincs hadosztálykötelékben 2 hegyi tüzészapat 3—3 üteggel és egy osztály nehéz tüzéség 3 üteggel. A gyalogság 6 és fél mm. kaliberű Manlicher-Schönauer fegyverrel, a tüzéség gyorstüzelő ágyukkal (Schneider-Canel-rendszer) van felszerelve.

A békelétszám áll: 20491 közlegényből 8 altisztből, 1886 tisztből. Háború esetén egy zászlóalj 22 tisztből, 1080 emberből, az ezronok 5 tisztből 193 emberből, 162 lóból, 4 ágyuból

a hegyi tüzerütegek 5 tisztből, 227 emberből, 4 ágyuból, a lovagosztályok 5 tisztből 145 emberből és 150 lóból állanak.

A teljes hadsereg és tartalék: 12 évfolyam 20% levonásával = 115.200 ember.

A hadiflotta összesen 12 hajóból áll és pedig: 1 páncélos cirkáló, 4 parti páncélos, 1 nagy cirkáló és torpedóhajóból. A teljes létszám: 4941 ember.

Montenegró.

Békében két tanulózászlóalj van (Cetinjében és Podgoricában); mindegyik évenként 400 embert képez ki négy hónapon át 2 tanulózászlóalj (Niksite) hat hónapon át 100 embert képez ki. Az összes védkötelesek vasárnap és ünnepeken kisebb gyakorlatokat tartanak. Ezenkívül Cetinjében van egy gyalogsági katonai iskola (kétéves tanfolyam). Hasonló iskola van Niksicben is. A kiképzett legénység összesen 36.000 gyalogos és 1200 tüzer, akik közül 25.000 a tartalék első osztályába, a többi pedig a második osztályába tartozik.

Háború esetén 12 dandárt alkotnak (11 gyalogos, 1 tüzerdandár), összesen 58 zászlóaljjal. A fegyverzet a következő: Körülbelül 30.000 Hagan Moskovska, 30.000 Berdán, 20.000 Werndl, 20.000 egyéb rendszerű puska, 40.000 azurony. Van továbbá 48 hegyi, 36 tábori, 44 várágyuja és 20 bombavetője. A fegyverek részére van elegendő lőszer.

nem felel meg a valóságnak és a javult árfolyamok ismét leromlottak. A magyar hitelrészvény, amely reggel 827 koronán nyílt meg, 800 koronára csökkent, bár közben 812-ig is javult volt. A négy százalékos magyar koronajáradék egész százalékot veszített, amennyiben 85 korona 50 fillérről 84 korona 50 fillérré süllyedt; a rimamurányi 762 koronáról 716 koronára csökkent. A magyar bank 612 korona 50 fillérről 590 koronára, az agrárbank 508 koronáról 481 koronára, a közuti részvény 717 korona 50 fillérről 683 koronára csökkent. Délben kissé megnyugodott a kedv, mert a tőkepiézések siettek felhasználni az alkalmat, hogy olcsón bevásárolhassanak, később azonban valamivel gyengült ismét az irány. A magyar korona járadék valamivel javult és 84 korona 70 filléren zárult, a magyar hitelrészvény 841 koronáról, a hova délben fölment, ismét 806 koronára csökkent, a rimamurányi a javult 726 korona árfolyamról 720 koronára csökkent, a magyar bank 598 koronával, a közuti részvény pedig 686 koronával zárult délben.

Bécs, október 2. A bécsi börzén megismétlődött a nagy áresés. Az előtőzsdén mindenki csak eladni akart, de vevők alig jelentkeztek. A vezető kuliszértékek ma is sokat veszítettek árukból.

Nesnera Aladár †

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 2.

Nesnera Aladár ma délután néhány pernyi rosszullet után szívhűdés következtében meghalt. E néhány szóban mennyi fájdalom? Arad közéletének mérhetetlen gyászát, az aradi munkapártnak kiszámíthatatlan veszteségét, egy nagyszerű pályának tragikusan erőszakos befejezését, az öt szerető családjának mélyesleges fájdalmát jelenti a szomorú esemény. Az ő élete azonban oly gazdag, oly sokféle erőktől duzzadó volt, hogy a megdöbbenést keltő gyászbernek hallatára az elszibbadó agy hirtelen át sem tudja fogni, hogy sokoldalú tevékenységének melyik mezeje szenved tulajdonképpen nagyobb veszteséget az elmúltával? Az az iskola-e, melyet ő emelt az ország legelső tanintézetének sorába, vagy pedig a város törvényhatósága, melynek vezéralakja volt, akinek a szava döntő súlyjal hangzott el. Ami ebben a városban a haladást, a felvilágosodottságot, a polgárság javát szolgálja, annak megalkotásában, fejlesztésében és irányításában Nesnera Aladár részt vett és ezért általános, őszinte és mélyesleges a gyász, általános, őszinte és egyetemes a részvét, mely ennek a kiváló polgárnak koporsóját körülveszi. A kultúra, a politika, a közgazdasági és törvényhatósági életnek volt ő lelkes és a köréje csoportosulókat lelkeitő munkása, akinek nevéhez nagy sikerek fűződnek, tevékenységét pedig produktív alkotások tették szerencsésé. Munkásságának teljessége közepette történt tragikus halála, mely társadalmi és pártkülömbőség nélkül mindenütt igaz gyászolásra ad okot.

(Betegsége és halála.)

Váratlanul sujtott reá a halál. Vasárnap óta gyengélkedett és mindössze két nap óta volt ágyban fekvő beteg. A halált megelőzőt három napon át sem ő maga, sem *Issekutz* László dr. kezelő orvosa nem vettek észre aggodalomra okot adhatott tünetet. Annyi történt, hogy vasárnap birtokán, Pusztaszenttamáson vadászott, megizadva és áthűlvé tért haza nyári lakásul szolgáló pusztai udvarházába. A fia, *Nesnera Aladár* mérnök volt mellette. A főigazgató a fűtetlen, hideg szobában átöltözködött és ekkor meghült. Már vasárnap éjszaka rosszul érezte magát. Lázás volt és azt tapasztalta, hogy úgy, mint négy év előtt, most is az influenza kezdi ki. Hétfőn hazajött Aradra és nyomban ágyba fektült. Orvosa megvizsgálta és a tüdőt, szívet, valamint minden szervét rendben találta. Az elmúlt éjjelt is lázasan, nyugtalanul töltötte. Ma reggel azonban frisebb, jobb kedvű és épebb volt. Tizenegy óra tájban látogatta

meg őt *Issekutz* dr., aki újból megvizsgálta és semmi rendellenességet nem talált. Tizenkét óra tájban távozott a betegől, aki azonban épen úgy, mint az utóbbi napokban, ma is étvágytalan volt. Nem ebédelt, de azért eltréfálkozott és igen jókedvűen elbeszélgetett a családjával. A kedélye, az ő nagyszerű és mindig eleven, mindig kész humora érintetlen volt.

Miután orvosának arról panaszkodott, hogy a mellében időközönként fájdalmakat, szurásokat érez, ez fenacetint rendelt por alakban. Miután két órákor bevett egy port, sokkal jobban érezte magát és azt proponálta feleségének, valamint a betegágyánál jelen volt menyének, *Nesnera Aladárné*, született *Boros Annának*, hogy utazzanak ki a szőlőbe Szenttamásra a szüretre, nehogy valami baj történjék odakünn.

— Egész nyugodtan elutazhattok — mondotta — jobban vagyok, siessetek, mert lekéstek a vonatról. Este mire haza érkeztek én már fölöltözöm, mert feltétlenül fel kelek az ágyból.

Ezek voltak utolsó szavai övéhez. Mert három óra után ismét fájdalmakat érzett mellében. Fenacetint akartak beadni neki. Mikor az osztába burkolt port szájához érintette, már a halál keze is megérintette a szívet. Felült az ágyban, azonban ebben a pillanatban már megmerevedtek a vonásai, a szeme üvegessé vált. Visszahanyatlott vánkósára. Megbénult a szív működése. A tragikus momentumok jelentkezésekor jajveszékeltő övéi orvosért küldöttek.

Megjelent *Herz Andor* dr. és ő csak annyit tudott meghatottságtól remegő hangon mondani a fájdalomtól és a hirtelen letört, óriási szerencsétlenségtől sujtott családnak, hogy *Nesnera Aladár* nemes szíve megszűnt élni.

(A részvét.)

A fa és fémipari szakiskola igazgatójának lakása az iskola épület balszárnyán van elhelyezve. Az előtte elvonuló folyosó ablakán át a tanműhelyekre esik a szempillantása. Ezekben a műhelyekben pörölyök zörögtek, gyaluk siklottak végig a megmunkálója keze alatt engedelmesen formálódó fán. Teljes erővel folyt a munka, melyet tizenhatéven át *Nesnera Aladár* irányított és a melynek szeretetére ő oktatta az ifjúságot és az öregedő mestereket. Bent a lakásban a megdöbbenő tragédia utolsó pillanataiban még hallhatta, mikor az ő legkedvesebb tanítványai kezéből jó kedvvel és vidáman sujtott le a kalapács egy remekbe formálódó vasdarabra, mely az ember akaratára szerint változtat formát, noha vas....

A műhelyekben a munka zaját a lakásból kihatólójajveszékeltés állította meg. Az igazgatójukat rajongásig szerető tanulók telrohantak a lakásba, ahol azonban ekkor a nagy küzdelem már bevégeződött. Könyes szemmel, hangos sirással álltak körül az ágyát, melyben haloványra vált arccal feküdt *Nesnera Aladár* kihülőben lévő holtteste.

A városban hihetetlen gyorsasággal terjedt el a gyászber. Csakhamar megtelt a ház a gyászban osztozó jóbarátokkal, résztvevő ismerősökkel, akik a fájdalomtól teljesen megtört özvegy vigasztalására siettek. Megjelent az egész tanári kar, *Varjassy Lajos* polgármester, *Ring Géza* bankigazgató, az elhunyt egyik legintimebb barátja, az aradi munkapárt vezetőségének több tagja. Fia, *Nesnera Aladár* az aradi államépítészeti hivatal mérnöke csak délután öt órákor érkezett haza hivatalos utjáról és ekkor tudta meg, hogy mekkora csapás érte őt. Az elhunyt másik fia, *Nesnera Ödön* szigorló orvos, Budapesten tartózkodik és néhány nappal ezelőtt kezdte meg utolsó szigorlatát. Az igazgatói iroda asztalán a részére megcímzett levél fekszik. Az elhunyt írta fiának ma délután két órákor. A hirtelen lesújtó szerencsétlenség közepette támadt zavarban fel se adták. Egy rövid sürgöny ment helyette. Mekkora különbség a

két irás között. Leánya, férjezett *Seres Barnáné*, nagyváradi törvényszéki bíró neje, szintén távirati uton értesült édesatyja váratlan elhunytáról.

Este hat óra után megjelentek a *Limbeck János* és fia temetkezési vállalat emberei és hozzálltak a ravatal elkészítéséhez. A katalokot a szalonban állították fel. A falakat fekete drapéria fedi. A holttestet ezüstszínű érckoporsóban helyezték el és körülötte ezüst kandelaberekben égő gyertyák fénye világít. A lábánál egy piros bársony vánkósos van a *Ferenc József*-rendjel.

A temetése pénteken délután három órákor lesz, az iskolaépületből a családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

Az aradi nemzeti munkapárt, amely elnökét vesztette el a fáradhatlan munkásságu férfiuban, előkészületeket tett már, hogy méltóképen adjon kifejezést fájdalmának. Ma már a párt több tagja kereste föl a gyászoló családot s este hatalmas koszorut küldtek a ravatalra. A koszoru szalagján ez olvasható: *Szeretett elnökének — Az aradi nemzeti munkapárt.*

A párt elnöksége holnap, esütörtökön délben megjelenik az özvegnél, hogy őszinte fájdalmának kifejezést adjon. Délután a végrehajtó bizottság ülést fog tartani, amelyen jelentést tesznek a gyászestéről és elhatározzák, hogy az elnökség mely tagja mondjon beszédet a temetésen. A párt vezetősége ma délután *Tisza István* gróffal táviratban közölte a lesújtó hírt.

(Élete és működése.)

Ötvenhét évet adott a sors *Nesnera Aladár* nak élni. Ebből harminchatot Aradon töltött el, mint a város társadalmának egyik leghasznosabb és egyuttal legtiszteltebb polgára, aki minden modern és az általános jólét erősödését szolgáló közügyben vezető szerepet töltött be.

Nyírádon, Zalamegyében született 1855. év június hónap 3-án. Középszkoláit abban a korban végezte, a mikor Magyarországon elégséges volt hat reáliskolai osztály elvégzése ahhoz, hogy valaki az egyetemre jusson. *Nesnera* Budán székelő *József főiskolának* lett hallgatója, majd pedig *tizenkilenc éves korában középiskolai tanári oklevelet nyert.* Egyideig mint tanár segéd működött a főiskola rektora, *Fölser István* mellett, majd pedig innen a székesfehérvári városi reáliskolához hívták meg tanárnak. Két évig tanított itt együtt mindig kedves kollégájával, *Székely Salamonnal*, az aradi főreáliskolának nemrég nyugalmába vonult népszerű és kiváló tanárával. A város azonban nem akarta a reáliskolát tovább fentartani, az állam sem volt hajlandó átvenni és azért elhatározták, hogy a nem diplomás tanárokat elbocsátják. 1875-ben ketten maradtak az iskolánál, melynek rövid időre, a 21. évet alig elmúlt *Nesnera* volt az igazgatója, *Székely* pedig az egyetlen tanára.

Aradra jött, az itteni reáliskolához, mint az ábrázoló mértan és a matematika tanára. Maga is fiatal volt és nagyon szerette az ifjúságot. Ezt az akkori pedagógusok igen rossz néven vették a viselkedésében bátor és nevelési elveiben forradalmárnak mondott professzortól, aki annyira megfélekedezett az állásának tartozó honcstásról, hogy a tanítványaival együtt kiállott labdázni a nyílt játszótérre, sőt még mulatott is velük. *Nesnera* azonban nem sokat törődött az öregek morgásával, mert az ő lelkében egészen más ifjúságnak az ideálja élt, mint amazokéban.

Az Ausztriával kötött kiegyezést követő esztendő ipari fellendülésének mámorában született meg az ipari oktatás megteremtésének szükségessége is és ennek a jövőt jelentő gondolatnak egyik leglelkesebb, legnagyobb tudással felkészült harcosa *Nesnera* volt. De nemcsak hirdette, hanem gyakorlatilag is bizonyította, hogy az iparos nemzedék megerősödésében látja az ország fejlődésének leghatalmasabb motorát. A városi iparostanonc iskolát ő szervezte és ott teljesen díjtalanul tanított is éveken át. Az iskolát előbb az Általános Ipartársulat tartotta fenn. A város iparosait személyesen ismerte és minden mozgalmukban tanácsosul támogatta már akkor is *Nesnera*. Igen nagy része volt abban, hogy Arad famegdolgozó ipara olyan utakon járt, melyek a mai fejlődöttséghez vezettek.

Mikor 1890-ben Baross Gábor kereskedelmi miniszter az ipari kiállítás megtekintésére Aradra jött, örömmel látta az aradi ipar fejlettségét és meleg érdeklődéssel hallgatta a bemutatott Nesnera előadásait és azt a kérelmét, hogy Aradon létesítse az első fa és fémipari szakiskolát. Két évi tárgyalás után 1892-ben, az Ipartestület helyiségében nyílt meg az új iskola Nesnera Aladár igazgatásával, akinek roppant munkaerejét semmi sem bizonyítja jobban, minthogy akkor a reális-kolában, a városi polgári iskolában és a szakiskolában tanított. Az Ipartestület épületéből a József főherceg-téren lévő Bogdán-házba, majd 1896-ban a város által épített saját otthonába költözött az iskola, mely ma is legelső az országban. És ezé Nesnera vezetése tette. Nemcsak kiváló tanár volt, aki tárgyait úgy adja elő, hogy kartársai is bámulattal szólnak róla, hanem mint igazgató is elsőrendű volt. *Praktikusság*, ez volt a jelszava és az ipari munka végtelen szeretetétől és annak óriási jelentőségéből folyó meggyőződése annyira lelkesítette, hogy a rendszeres növendékek tanításán kívül tanonc, segéd és mester tanfolyamokat honosított meg, sőt a nyár folyamán az az iparostanonc iskolák tanítói részére rajztanfolyamokat szervezett. Körülbelül tízezer tanítványa volt harmincnyolc éves pedagógiai pályáján.

Mint tanár és mint kolléga tiszteletlen kívül a legösszintébb szeretetben részesült. Derűs kedélynek, humorának, szolgálatkészségének és szíve jószágának jellemzésére idézzük egyik legöregebb bajtársának nyilatkozatát. — Alig vártuk, hogy az órák közötti szünetre a tanári szobába menjünk — mondotta nekünk Székely Salamon, mert tudtuk, hogy Nesnera kikergeti belőlünk a but és a bánatot.

Az aradi szakiskola fejlődését két körülményvel lehet illusztrálni. Az iskola növendékei tekintélyes mennyiségű olyan munkák készítenek, melyeket a nagy közönség rendel meg, továbbá, hogy az iskola épület szűk. Ez Nesnera Aladár élete egyik legszebb feladatát vitte megoldás felé, mikor a Weitzer alap alapító levelében olyan határozatokat tudott felvételni, hogy abból az új fa és fémipari szakiskola közeli felépítését biztosítani tudta.

Az elhunyt kiváló pedagógiai működését a király is megjutalmazta. Tanári szolgálatának huszonötödik évfordulója alkalmából a Ferenc József rendet adományozta neki, majd pedig harmincöt éves jubileuma alkalmából a főigazgatói címmel tüntette ki, tavaly pedig a magyar nemesiséget adta neki a Püspöki elnökvé.

Minthogy Nesnera tevékenységének legnagyobb részét a praktikus életre való nevelésnek szentelte, az élettel való kontaktust egy pillanatra sem veszítette el. Nem vált a négy fal közé vonult tudóssá, akinek minden tevékenysége az iskolában játszódik le. Amellett, hogy tanított, igazgatót, tankönyveket írt, ráért arra is, hogy városának és a társadalomnak is szolgálatára álljon.

Huszonnégy éven át volt tagja Aradváros törvényhatósági közgyűlésének. Mindig a II. kerület választotta meg óriási többséggel. A koalícióra alá a szabadlevél párti jelöltek mind kibuktatták a kerületből, egyedül Nesnera jutott mandátumhoz. Mint több ingatlan tulajdonosa virilis jogon is helyet foglalhatott volna a közgyűlésben, de ő erről a jogáról mindig lemondott.

Vezető egyéniség volt a közgyűlés termében, ahol különösen gazdasági, közlekedési és városfejlesztési kérdésekben szólalt fel, mindig nagy készlettel, tárgyilagossággal és önálló meggyőződéssel. Szoros baráti viszony fűzte Varjassy Lajos polgármesterhez, ez nem gátolta őt abban, hogy igen sokszor ne foglaljon állást a tanács javaslatával szemben. Rendíthetetlen híve volt a városi üzemeknek, de erős kritikától sem tartózkodott, mikor nem volt megelégedve azok kezelésével. A csatorna mű létesítése, az autóbussz megteremtése, a vízvezeték megváltása az ő nevéhez is fűződik. A bizottságok egyik legszorgalmasabb tagja volt és minden kérdésben elmondotta okos, eredeti véleményét.

Legutóbbi hónapokban komolyan foglalkozott egy városi párt megteremtésével.

— Minden tekintetben bátor és független emberekből szeretném szervezni ezt a városi pártot, mert a klikkeket gyűlölöm — mondotta bizalmas baráti körben igen sokszor.

Önzellen és melléktételektől szabad működést fejtett ki a törvényhatóságban, ahol még politikai kérdések tárgyalásakor sem veszítette el ellenfelei tiszteletét és becsülését.

Tudták róla, hogy testestől-lelkestől rajongó

híve Tisza Istvánnak és a munkapártnak. De soha sem volt kicsinyes, soha sem volt bántó vagy sértő politikai ellenfeleivel szemben.

A politikai élettől egész a koalíció szomorú korszakának letűnéséig teljesen távol állott. Mikor az egyesült ellenzéki pártok bukása után Tisza Istvan gróf és Khuen Héderváry gróf az ország választóit a nemzeti munkára szólították fel Nesnera az elsők közt volt, akik a hívő szóra kiléptek a passzivitásból. Küzdő katonák akartak lenni, de a képességeit, meggyőződésének szilárdságát, óriási munkaerejének hevét ismerők vezérré tették meg. Elnöke lett az aradi munkapártnak, mely az ő vezetése mellett országos diadalt aratott: Tisza Istvan gróf Arad képviselője lett több mint ezer szavazattal. Azt szemléltetnünk leírni, hogy Nesnera mit dolgozott az aradi párt megteremtése és a választás körül, lehetetlen. Hónapokon át éjjel-nappal minden percé azé a nagy ügyé volt, melynek szolgálatát vállalta. És a legmagasabbra csapó szenvedélyesség közepette se vesztett népszerűségéből, mindenütt szívesen látták, ahol megjelent. A kerületeket járva soha még csak sértő szó sem hangzott el ellene. A legegyszerűbb emberrel is tudott annak nyelvén beszélni és soha sem ígért olyat, amit teljesíteni nem akart, vagy nem tudott volna. Irizott a demagógiától. A választás lezajlása után feledve volt a pártpolitika. Százán és százán fordultak hozzá az ellentáborból is, hogy ügyeikben, bajukban tanácsot és segítséget kérjenek. És ő válogatás nélkül mindenkinek kérését meghallgatta és ahol kellett, illetékes helyen személyesen intézte el. Valóságos népiroda volt a főigazgatói iroda, ahol senki sem fordult meg meghallgatás nélkül. Az aradi munkások tudják legjobban, hogy ha Aradon ipari munkaházak létesülnek, akkor Tisza Istvan gróf mellett Nesnera Aladárnak igen nagy érdeme volt eme szociális intézmény megteremtésében.

Izléstelenység volna Nesnera liberalizmusáról, felvilágosodott és progresszív világlátásáról még külön is megemlékezni, vagy a játékos, humanisztikus tevékenységéről beszélni. Nem hangos szóval, hanem nemes gondolkodással, egész lényével csendben, a világ szeméitől elvonulva tett meg mindent, amit a szegénységet és szellemi, valamint anyagi elmaradottságot átérző szíve és agya diktált. Ereken át volt főmestere az aradi *Összetartás szabadkőműves páholyának* és az ő működésének idejében épült fel a szövetség díszes palotája az Apponyi-köruton.

Noha vagyoniilag teljesen független, vagyonos ember volt — örökség révén tulajdonosává lett Szenttamásnak a volt Maffey birtoknak — azért életmódjában, szokásaiban puritán, egyszerű maradt. A munka volt a legnagyobb gyönyörűsége, a szórakozása. Abol munkát vállalt, ott tetőtől-talpig annak élt. Az aradi *Polgári takarékpénztárnak* a *Hungária textilgyárnak* volt igen szorgalmas igazgatósági tagja és mindkét intézmény keretében igen hasznos tevékenységet fejtett ki.

(A Nesnera-család.)

Nesnera Aladárt kiterjedt, előkelő család gyászolja. Mélyen sujtott özvegyén, született Maffey Bellán kívül három gyermeke, két testvére és több unokája siratja. Gyermekei: ifjabb Nesnera Aladár aradi állami mérnök és neje Boros Anna, Nesnera Ida férjezett Seres Barnáné és Nesnera Ödön, továbbá nővére Nesnera Ilona férjezett Sándor Dezsóné és fivére Nesnera Dezsó könyvező állják körül ravatalát. Gyászolnak a Simay és Prág családok is.

(Két történet.)

Aligha volt és van még egy olyan lelkiismeretes pártember, mint amilyenek a politikai életben Nesnera Aladár bizonyult. Ha egy ügy szolgálatába lépett, akkor fáradhatatlanul, szívósággal és ritka munkabírással dolgozott. Agitált és szervezett, hogy minél nagyobb eredménnyel szolgálja pártja érdekeit. A munkapárti taggyűlések során, ami tudvalegőleg aláírások útján történt, Nesnera elnök produkálta a legnagyobb eredményt. Százával toborozta a pártbírákat és örömmel számolt be a pártvezetésnek értekezletén az elért fényes eredményről. A kontrollizálás során aztán meglepő felfedezést tett a párttitkár.

— Hány aláírás van már, hányan léptek be a pártba? — kérdezte Nesnera a rengeteg belépőre pillantva.

— Nagyon sok — felelte a titkár, — a legelőkelőbb urak beléptek már. Csak egy férfi hiányzik. Pedig annak okvetlen be kellene lépni.

— Ugyan ki az? Talán sikerül párttagul megnyerni.

— Én is azt hiszem, hogy ez csak elnök urak sikerülhet.

— Na, mondja már, ki az illető?

— Az illető Nesnera Aladár igazgató.

Kiderült, hogy ő, az elnök nem lépett még be a saját pártjába.

— Az nem lehet — mondta zavartan Nesnera — hiszen én már egy hónapja aláírtam a belépő nyilatkozatot.

Csakugyan aláírta, de a sok munka közben szórakozottságból egy hónapig — a kabátja zsebében hordta.

Az utolsó vasárnap történt. Pálmai Lajos dr. h. közjegyző irodájában két nagynevű ember választókerületének pártelnöke találkozott össze. Az urak nem ismerték még egymást, mire Pálmai dr. bemutatja őket egymásnak:

— Tisza István — Lukács László. Ugyanis Nesnera Aladár ismerkedett meg Folyovits Sándor dr. nagyenyedi pártelnökkel.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ Tolvajbanda a törvényszék előtt. Három napra terjedő bűnügyi főtárgyalást kezdett meg ma délelőtt az aradi királyi törvényszék a kisjenői betörőbanda ügyében. A múlt év őszétől egészen december közepéig Kisjenőn, Nagyzerénden, Kisjenőn és a többi környékbeli községekben egy betörőbanda egymásután követett el vakmerő betöréseket. Üzleteket, lakásokat fosztottak ki, amíg végre hurokra kerültek. 1911. december 24-én, karácsony előtti napon Huszár Ferenc kisjenői ékszerész üzletét látogatták meg a betörők és több száz korona értékű ékszert, órákat, gyűrűket, láncokat vittek magukkal. A kisjenői csendőrség ekkor kinyomozta, hogy Huszár kárára Lakatos János, Lakatos Sándor, Kolompár Antalka és ifjú Sztojka János kisjenői cigányok követtek el a betörést. A banda tagjait összefogdosták és az ékszerek egy részét meg is találták náluk. Bebizonyult azonban ez is, hogy a hónapok óta kiderítetlenül maradt lopásokat, betöréseket az egész környéken Lakatosék bandája követte el. Az elloptott holmikat a tolvajok Kisjenőn értékesítették és huszonöt-harminc orgazdájuk volt a községben. Ezek jórészt tudtak Lakatos és társai bűneiről és potom pénzen vették meg az ékszereket, ruhákat és egyéb értéktárgyakat, amelyeket a négy tagu banda lopásaiból hazahozott. A csendőrség az orgazdákat is kinyomozta és az ügyészség Brindász Tódor, Demján Sándor, Kosztán János, Pakurár Mária, Bába Jánosné és még más kisjenői lakosok ellen emelt vádat orgazdaság címén. A vádtanács október 3., 4. és 5. napjára tüzte ki a nagy bűnügy főtárgyalását. Mintán a vádlottakon kívül egész sereg tanut is ki kell hallgatni, ma a törvényszék Bittó József elnöklete alatt csak a bizonyítási eljárást kezdte meg. Holnap folytatják a bizonyítást, ítéletre csak pénteken kerül a sor.

§ Hartmann János új bűne. Hartmann János aradi billiárdgyáros ellen újabb vádiratot adott ma az aradi királyi ügyészség. A vétkes bukással vádolt és vizsgálati fogságban lévő Hartmannról megállapították, hogy egy dévai kereskedő nevére 200 koronás váltót hamisított. Ezért a váltóhamisításért emelt vádat Hartmann ellen a királyi ügyész.

Öt ország háboruja.

— Ferenc József a béke mellett. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Arad, október 2.

Még nem dörögnek az ágyuk, de már dübörög a föld az öt országban felvonuló ellenséges lafetták kerekei alatt. Az egész Balkán kráterhez hasonlít, melyben susto-rogva forr a láva és erupció minden pillanatban várható. Komoly, vészterhes hírekről számolnak be a tudósítások és ha itt-ott is fel is csillámlik a békére biztosító reménység, ez csak biztató, csak reménykedő találgatás, de a helyzet komolyságán semmit sem változtat.

A nagyhatalmak külön-külön a békét áhítják, ennek érdekében dolgoznak, de maguk sem biznak a béke lehetőségében, mert a nagyhatalmak egymás között sem tudnak a békés elintézés módzataiban megállapodni.

Egybehangzó hírek szólnak arról, hogy a Balkán konföderált államok harci kedve nem csappant és a háboru kitörése rövid pár nap kérdése. Most már a nagyhatalmak minden törekvése odairányul, hogy a háborut lokalizálják és az kizárólag a Balkánon, a szandzsák kikapcsolásával folytatódják le. Komoly, vérben izzó idők előestéjén állunk, melynek bekövetkeztét most már aligha sikerül a nagyhatalmak diplomáciájának megakadályozni.

Távirataink itt olvashatók:

Négy királyság ultimátuma.

Szófia, október 2. Hír szerint a négy szövetséges állam tegnap délután három órakor a portának ultimátumot adatott át, a melyben autonómiát követelnek Macedónia, Drinápoly, Ó-Szerbia, a szandzsák, Epirusz és Teszszália számára s erre a portának negyvennyolc órai határidőt szabnak. Az állami bankok mindenkinek, a ki a katonasághoz bevonul, bizonyos hitelt nyitnak. Az iskolák két nap óta zárva vannak.

Szerbia népe fegyverben.

Szerbiában ismét olyan a hangulat, mint három év előtt, amikor mindenáron Ausztria-Magyarországgal akart véres kalandba keveredni. A szerb nép ég a háboru lázától. Tegnap mozgósították és ma ugyiszólván minden férfi fegyverben áll. Az összes szerb vasuti vonatokon szünetel a személy és áruforgalom. Tegnap délután és ma délelőtt a belgrádi villamos-vonalokon is megállott a közlekedés, mert a kocsivezetőket és kalauzokat mind behívták. Az üzlet is teljesen pang, mert a kereskedelmi alkalmazottaknak is be kellett vonulniok. Szerbiában a 18 ik évtől kezdve a 49 ik évig minden férfi hadköteles s ezért sok családban nem maradt senki sem otthon. Az éjjel és ma délelőtt szakadatlanul mentek a katonai vonatok a határra. 19-től 53 évig fegyverbe hívták a férfiakat. György herceg tegnap este hazakereszt. Délután nagy run volt a kereskedelmi bank ellen, mert a betevők a pénzüket követelték. A run oly nagy volt, hogy a rendőrségnek kellett a betevőket visszatartani. A hadügyminiszter elvette a fiakkerosok lovait, mert különösen nagy hiány van lovakban. Mikor a királyt ma délelőtt megkérdezték, hogy a topolai templom bezsentalése, ahol a Karagyorgyevicsok maradványai vannak eltemetve, elmaradjon-e, a király ezt felelte: A bezsentalés alatt is döröghetnek az ágyuk! A szerb hadsereg csak Nisig megy vonaton, ott megszűnik a vasut és gyalog kell tovább haladni a török határ felé, ahol Pristinával szemben fognak gyülekezni. Az expresszvonatok már

csak Szófiáig közlekednek, az egyezményes vonatok két órát késnek. Budapest felől érkező vonatok tele vannak szerb és bolgár tartalékosokkal.

Egy belga fegyverkereskedő azt mondotta, hogy Lüttichben ötven év óta nem adtak el anynyi fegyvert, mint most. A szerb politikai pártok konferenciát tartanak, mert holnap van a szkupstina ünnepies megnyitása.

Belgrádban már tudják, hogy a török kormány visszautasította a szerb kormány ultimátumszerű követelését, amely úgy hangzott, hogy Törökország 24 óra leforgása alatt engedje tovább szállítani az Üszkübben feltartóztatott és lefoglalt szerb hadiszereket. Most új helyzet állott elő és a válság tetőpontjára hágott. Előre volt látható ez a visszautasítás, nem jött váratlanul. Már tegnap számolt vele a kormány, mikor Hartvig orosz követ a külügyminisztériumba ment tanácskozásra. A konferencia délután két órától fél négy óráig tartott s alig távozott el az orosz követ, megjelent a mozgósítási ukáz, kifüggesztették a házak falaira. Így szól:

Mi, I. Péter, Isten kegyelméből és a nép akaratából király Szebia, hadügyminiszterünk előterjesztésére és felelős minisztériumunk tanácsára az V. törvénycikk alapján elrendeltünk és jónak találtuk, hogy a mi teljes hadseregünk mozgósíttassék.

A rikkanások az utcán rohannak az ukázzal s a nép töri magát, hogy egy-egy példányt szerezzon mindenki. Rengeteg tömeg hullámszik a főutcacon s visszhangzik a város ettől a kiáltástól:

— Éljen a szabad Nagy-Szerbia!

A tüntelő közönség először a konak elé vonult s lelkes ovációt rendezett a király mellett. Néhány rendőr ment a sokaság élén, utánuk zenekar zászlókkal. A királyi konaktól előbb az orosz, majd a bolgár követség házához csődült a tömeg, éltette Bulgáriát, Ferdinánd királyt, Oroszországot, Miklós cárt, de a leglelkesebben, szinte ittan a háborut. Az orosz és a bolgár követek az ablakból mosolyogva köszöntötték a tüntelőket, a kik aztán ismét a konak elé gyűltek s addig tomboltak, tapsoltak és zsvióztak, míg meg nem jelent az erkélyen Péter király s katonai sapkáját lengetve, üdvözölte harcias népét. A tüntetés késő estig tartott. A vendéglők, kávéházak egész éjjel nyitva maradtak s reggelig folyt a dárídó.

A szerbek a mozgósítás közvetlen okául azt adják, hogy Törökország Prisztinában, Szerbia déli határán, hadgyakorlattal maszkírozott mozgósítást rendelt el. Azonkívül két, egyenkint negyven vagonból való francia fegyver-szállítmányukat, egyezmény ellenére, előzetes értesítés nélkül, Szalonikiban lefogta. Hadilábra állították tehát most az egész országot és öreg emberek állanak üzleteik előtt katonasípkában.

György herceg több barátjának, mielőtt hazakereszt, a következő táviratot küldte: Végtelenül örülök, hogy hazánk végre tettekre határozta el magát. Hozzátok sietek, hogy mint közkatona a harcban résztvegyek.

Belgrád, október 2. Több határhelységben véres összeütközés volt a szerb lakosság és török csendőrök között. A szerbek a török őrházakat és hidakat elpusztították.

Belgrádból jelentik: Ma valóságos harcra került a sor a határszélen. A bolgár lakosság több helyen összetűzött a török csendőrséggel. Több török házat és sok hidat elpusztítottak.

Beavatott forrás szerint holnap haditanács lesz. E hó 7-én Szerbia formálisan megüzeni a háborut Törökországnak.

Belgrád, október 2. A belgrádi állomáson ma 15 vagon hadiszert foglaltak le, amelyet Párisból Törökországba küldtek. Ezeket a törökök már régebben megrendelték, de csak most küldték el Párisból. A szállítmányban sok fegyver és három hadirepülőgép van.

Belgrád. A holnapi nap folyamán a konstantinápolyi szerb követet vissza fogják hívni.

Belgrád. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a szerb állampénztárban 125 millió frank (?) áll a háboru céljaira.

Harcra kész bolgárok.

Szófia, október 2. A macedónia-drinápolyi társaság intéző-bizottsága tegnap délután a város utcáin tüntetést rendezett, melyen sok ezer ember, különösen macedóniai és drinápolyi bevándoroltak vettek részt. A tömeg a királyi palota előtt, a katonai klub, a miniszterelnökség, valamint a szerb és görög követség előtt ovációban tört ki. A lakosság lelkesedése mindjobban nő. Az utcákon rezervisták csoportjait látni, amelyek hadi énekek mellett vonulnak be ezredeikhez. A délre vonuló csapatokat a pályaudvarokon lelkes ünnepelésben részesítik.

Ma királyi ukáz jelent meg, amely megtiltja, hogy a délkeleti határon át gabonát, lisztet és takarmányt exportáljanak.

Szófia, október 2. Mikor a tegnapi tüntetések során a tüntetők megjelentek a miniszterelnökség épülete előtt. Nikiforoff hadügyminiszter megjelent az ablaknál és beszédet intézett a tömeghez, kijelentvén, hogy a kormány teljesíteni fogja kötelességeit a legvégső határig, de kéri, hogy engedjék nyugodtan dolgozni. Szavait nagy lelkesedéssel fogadták. A görög követ lement az utcára a tüntetők közé. Számos beszéd hangzott el. Egy zenekar a balkáni nemzetek himnuszait játszotta.

Pétervár, október 2. A kiképzés véggett ide vezényelt bolgár tisztek azt a föl-szólítást kapták, hogy csapatukhoz utazzanak. Bulgáriának nincsen háboru-alapja, de az utóbbi években nyolcvan millió rubelt gyűjtött. A szláv bizottság elhatározta, hogy háboru esetében Montegrót pénzzel fogja támogatni.

Szófia, október 2. Az egész lakosság fegyverben van. A hivatalok már tegnap üresek voltak, a bankok be voltak zárva, a kávéházakban még pincérek sem voltak, mert valamennyit behívták. A kedv komoly, de nyugodt.

Konstantinápolyból jelentik: A bolgár csapatok átlépték a határt.

A görögök készülődése.

Atén, okt. 2. A hivatalos lap a hadsereg és a flotta parancsnoki állásaira vonatkozó kinevezéseket közöl. A trónörökös Venizelosz miniszterelnök és a szent szinódus jelenlétében letette a főtábornoki esküt.

Kána, okt. 2. A krétaiak önkéntesekből expedíós sereget fognak összeállítani, a mely görög zászló alatt fog harcolni. A kormány öt korosztály miliciát hívott be. A lelkesedés igen nagy, mert mindenki meg van róla győződve, hogy a krétai képviselőket most be fogják engedni a görög kamarába.

Atén, október 2. Néhány nap mulva Tesszáliában és Epiruszban százhuszonöt ezer katona lesz együtt. Fővezér a trónörökös lesz s a hadseregből elbocsátott hercegek megfelelő ranggal újra szolgálatba fognak lépni. A hajóstársaságok megszüntették a Törökország felé való forgalmat. A bíróságok megszüntették működésüket. A városban óriási élénkség van. A kormány Konstantia trónörököst tette a hadsereg főparancsnokává. A montenegrói csapatok vezére Mirko herceg lesz.

Korfuól jelentik: A Gayer német cirkáló ma ide érkezett. Szikratáviró utján arról értesült, hogy a görögök tegnap este hadat üzentek Törökországnak.

Bukarest, október 2. Egy magántávirat szerint, amelyet egy nagyobb kereskedő cég kapott, a Fekete tengeren a törökök négy görög hajót elfogtak. A Fekete tengeren uszó 77 görög hajó aligha juthat át a Bosporuson.

Nikita országa mozgósít.

Cetinje, október 2. A Glas Crnogorka című hivatalos lap külön kiadásában az egész hadsereg mozgósítását a szüntelen határcidensekkel és ottomán csapatoknak a montenegrói határ mentén való összpontosításával okolja meg. Ez a fontos lépés — nyomd a hivatalos lap — a mostani komoly viszonyok között eszköze hazánk és állami érdekeink védelmének.

A románok és törökök békereményei.

Bukarest, október 2. Avereszku vezérkari főnök tegnap Szinájában volt s jelentést tett a királynak arról, hogy a balkáni események milyen katonai intézkedéseket tesznek szükségessé. Elhatározták, hogy nagy hadgyakorlatot rendelnek el, de mozgósítani nem fognak. Ebből azt következtetik, hogy a háború veszedelem nem oly nagy, mint általánosan hiszik.

Konstantinápoly, október 2. A Fekete tenger kikötőiben lévő összes ottomán kereskedelmi hajókat utasították, hogy azonnal térjenek vissza Konstantinápolyba. A kikötői prefektúra lajstromoztatja az összes görög gőzszázadokat.

Konstantinápoly, október 2. A miniszteri tanácskozás elhatározta, hogy a mozgósításról értesíteni fogja a nagyhatalmakat s ki fogja fejteni, hogy csak védekező karaktere van. A porta békés szándékát hangsúlyozta s azt a meggyőződését fejezi ki, hogy a nagyhatalmak a maguk részéről mindent meg fognak tenni, hogy a békét biztosítsák. *Törökország el van határozva, hogy minden támadást vissza fog utasítani.* A miniszteri tanácskozáson a minisztereken kívül a szárazföldi és tengerészeti vezérkari főnök és Abdulla basa főfelügyelő is részt vett. A miniszteri tanácskozás közben a tegnap megérkezett angol nagykövet két óra hosszáig tanácskozott a külügyminiszterrel. A portán nagy élénkség volt, amely az utcán várakozó közönséget is elragadta. A város a mozgósítás hírére érdeklődéssel, de nyugodtan fogadta. A kormányban az élesebb árnyalatot a nagyvezér és a hadügyminiszter képviseli. A külügyminiszter még tegnap is kijelentette, hogy a béke még mindig lehetséges. A miniszteri tanácskozás elhatározta, hogy a szerb ultimátumot a hadiszer szállítása dolgában visszautasítja. A kormány elhatározta továbbá, hogy ötvenöt görög kereskedelmi gőzösnek nem engedi meg a Dardanellakon való átmenetét.

Konstantinápoly, október 2. A török kormány abban az esetben, ha a háború elkerülhetetlen volna, haladéktalanul békét fog kötni Olaszországgal.

Konstantinápoly. Ma az itteni bolgár követ hosszabb tanácskozásokat folytatott Szerbia és Görögország követeivel. Hír szerint megállapodás történt az ultimátum átnyújtása dolgában.

Konstantinápolyból jelentik: Az itteni vezető körök hangulata teljesen nyugodt. A balkán államok viszonyaival nagyon jól ismerős török politikusok és államférfiak meg vannak győződve arról, hogy ha a háború kitör, legfeljebb néhány hétig tarthat, tovább a támadó államokkák nem bírják a háborút folytatni Törökország azonban egyelőre csak defenzív intézkedéseket tesz.

Konstantinápolyból jelentik: Hivatalosan megokolják az általános mozgósítást azzal, hogy a Balkán államok is mozgósítottak és koncentrálták hadseregeiket. Az összes politikai pártok elhatározták, hogy egyöntetűen támogatni fogják a kormányt.

Meddig tarthat a háború?

Pétervárról jelentik: Az orosz diplomácia köréből nyert hírek szerint biztosra veszik, hogy a balkáni háború a legközelebbi napokban kitör, azonban egy hónapnál hosszabb ideig nem fog tartani, mert az első véresebb összecsapás után közbe lépnek a nagyhatalmak és megszüntetik a további ellenségeskedéseket.

Páris, október 2. Hivatalos körökben a Balkán félszigeten beállott helyzetet úgy ítélik meg, hogy a változott viszonyok elsősorban is a török-olasz békét fogják siettetni. Törökországnak most eminens érdeke az afrikai harctér leszerelése, mert a békekötés módját ad arra a portának, hogy balkáni támadói ellen átvihesse európai Törökországba a kisázsiai csapatait és ezenkívül a Dardanellák őrzésétől felszabadult hadihajóit is harcba állíthatja az aegai, vagy a Fekete tengeren.

Az európai államok magatartása.

Páris, október 1. Poincaré miniszterelnök és külügyminiszter a késő délutáni órákban tanácskozást folytatott a török nagykövettel. Franciaországnak bulgáriai, szerbiai, görögországi és montenegrói képviselői tegnap és ma ezeknél az államoknál megismételték előző lépéseiket és ez alkalommal is tanácsolták nekik, hogy békés magatartást tanúsítsanak. Anglia és Oroszország képviselői ugyanilyen lépéseket tettek. Több francia bankot az utóbbi napokban a párisi bolgár követ felszólított, hogy Bulgáriának pénzkölcsönt nyújtssanak. A pénzügyminiszter és a külügyminiszter egybehangzó szakvéleménye alapján a francia bankok azt válaszolták a bolgár követnek, hogy a mostani körülmények között Bulgáriának kölcsönt nem adhatnak. A bolgár követ előbb 20 milliót kért, majd leszállott 15, 10 és végül 5 millióra.

London, október 2. A Reuter-ügynökségnek diplomáciai körökből eredő értesülése szerint Szasszonov orosz külügyminiszter Szófiában és Belgrádban igen nyomatékos lépéseket tett a béke megővése érdekében. Nagybritannia, Franciaország és Oroszország teljes egyetértésben járt el, míg a harmasszövetségi hatalmak szintén el vannak határozva, hogy megtesznek minden tőlük telhetőt, hogy elejét vegyék az ellenségeskedések kitörésének. Az összes hatalmak konstantinápolyi képviselői egyformán faradoznak azon, hogy a portát barátságos formában figyelmeztessék a reformok mielőbbi keresztülvitelének sürgős szükségességére.

London, október 2. Mint a Reuter-ügynökség értesül, Szasszonov orosz külügyminiszter Balmoralban folytatott tanácskozásainak eredménye a következő: Megállapították, hogy a brit és az orosz kormány a két hatalmasságot érintő összes elvi kérdésekben harmóniában vannak és hogy a pétervári és londoni kormányok közti viszony szilárdabb lett. Ami a balkánt illeti, megállapították, hogy a két kormány mindenhez hozzájárul, ami a béke főtartására irányul, hogy a többi hatalommal egyetértésben fognak eljárni, melyek szintén abból a feltevéstől indulnak ki, hogy a nagyhatalmak részéről a legnagyobb súlyt arra kell helyezni, hogy a török kabinetnek semmiféle nyomás által ne nehezítsék meg föladatát.

Páris, október 2. Az illetékes körök a helyzet komolysága mellett is biznak a béke főtartásában, de ehhez szükséges volna, hogy a hatalmak együttesen energikus nyomást gyakoroljanak úgy a Balkán államokra, mint Törökországra és hogy az utóbbit arra kényszerítsék, hogy a macedóniai reformokat haladéktalanul valósítsa meg. A békés alakulást az is támogatja, hogy a harcra vágyó népeknek nincsen pénzük. A francia kormány fölhasználta minden erkölcsi befolyását, hogy a bankok a Balkán államoknak ne adjanak pénzt.

Az egész francia sajtó állást foglal a balkáni rendszavarók ellen. Jaurés a Humanité ban így gúnyolja ki őket: Mit akarnak ezek az emberek? Háboruszkodni akarnak, vagy csak izgatni akarják magukat azzal, hogy megijesztik Törökországot, sőt talán egész Európát? Nagy oktalanság tőle, hogy az örvény szélén táncoltok. Hát ha még sikerülne a dolog, milyen nehézségek várnának rátok! Ó, ti népek, ti királyok, az a szándékotok, hogy valamennyien együtt üljetek Konstantinápoly trónjára?

London, október 2. A Times a katonai helyzetről a következőket írja: Ausztria és Magyarország a domináló katonai tényező, amely az eseményeket saját akarata szerint fogja alakítani. Nem valószínű, hogy a négy Balkán-állam háborúra merne vállalkozni, ha Ausztria és Magyarország és Oroszország semlegességéről nem volna biztosítva. Oroszországnak békére van szüksége. Ausztriának és Magyarországnak érintetlen és erős hadseregével a végleges megoldásnál sok mondanivalója lesz.

Konstantinápoly, október 2. A hivatalos török körök azt hiszik, hogy a hatalmak konferencia egybehívását fogják javasolni. Törökország részt venne a konferencián, ha a balkáni államok demobilizálnának.

Pétervár, október 2. Szasszonov tegnap azt táviratozta ide, hogy sikerült Ausztriával és Magyarországgal megegyezésre jutnia. Ez a meg-

egyezés úgy szól, hogy ha a porta megadja a reformokat, akkor a háborút meg fogják akadályozni, de ha megtagadná őket, akkor a hatalmak mindent el fognak követni, hogy a háborút lokálisálgják.

London, október 2. Egy itteni Szlavofil egyesület azt az értesítést kapta, hogy ha egyáltalában lesz háború, az holnap este fog kitörni.

London, október 2. Itt már senki sem bizik a békében és azt hiszik, hogy a bolgár-török háború alig kerülhető el és hogy már most a nagyhatalmak föladata lesz, hogy a háborút lokálisálgják. A Westminszter Gazette jelenti, hogy a nagyhatalmak a Balkán államoknak értékre adták, hogy még győzelmes háború esetében sem számíthatnak területi nagyobbásra.

Ferenc József a háború ellen.

Bécsből jelentik: A görög király holnap elhagyja Bécsset. Triesztbe utazik, ahonnan saját jachtján folytatja útját Athénbe. A görög királyt ma meglátogatta királyunk. A két uralkodó nagyon szívélyesen üdvözölte egymást. Több mint háromnegyed óráig tartott a látogatás. Kiszivárgott hírek szerint uralkodónk nyomatékosan kifejezte abbéli óhaját, hogy a béke a Balkánon minden körülmények között fenn tartassék.

Monarchiánk és a háború.

Bécsből jelentik: Mint hirlik, Auffenberg hadügyminiszter a magyar delegátusok privát kérdésére megcafolta azt a hirt, mely szerint két osztrák-magyar hadtestet mozgósítottak volna.

Szabadkáról jelentik: A Magyar Vöröskereszt Egyesület elnöksége ma Szabadkára érkezett. Fölülvizsgálta a pályaudvaron háború esetén fellátható beteg nyugvóállomásra vonatkozó megállapodást.

Budapestről jelentik: A főváros hetedik kerületi függetlenségi köre legközelebb nagy meetinget rendez a háború ellen.

A háborús államokba a teherszállítást korlátozta a Máv. A balkáni államokból ma a posta nem érkezett meg.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.**Heti műsor:**

- Okt. 3. Csütörtök: *Henschel fuvaros.*
- Okt. 4. péntek: *Ártatlan Zsuzsi*, operette. (Hajduska László felléptével.)
- Okt. 5. szombat: *Hadak útja.*
- Okt. 6. vasárnap: *Hadak útja.*

* **Henschel fuvaros.** Értékesebb, magasabb művészi szempontokat tekintő előadásban került ma este színpadra Hauptmann Gerhardt rég nem játszott darabja a Henschel fuvaros. A sötét levegőjű darab tónusa végig egységes, hangulatot keltő volt. A szereplők mindegyike teljes ambícióval, helyes megértéssel interpretálta Hauptmann és örömmel konstatáltuk, hogy a drámai társulattól komoly, művészi értékű eredményeket várhatunk. A címszerepben Keszler Ede kissé erős színésszel, de alapjában mély tanulmányokra valló szereplést produkált. Henschel jellemének szolidabb vonásait sikerültebb színekkel tolmácsolta, mint darabosságát, melyben a tulságos poentirozás az egységes karakter rovására szolgált. Kevés tempirozással ezen könnyen segíthet. Kiváló látunk K. Kápolnay Juliskától. Hannát adta, pompás következetességgel domborítva ki ennek az alpári jellemnek minden nüanszát. Abszolút sikere volt, melynek honorálásaképp a közönség Keszlerrel együtt egész estén át ünnepelte. Kitűnő kabinetalakítás volt Várnayé Welmerskirch szerepe. Meglepően ügyes Nógrády Malvin, mint Franciska. A sikerült előadás részesei voltak még Follimuszné, Polgár, Dolly és Herold. A kis számú közönség végig tetszéssel kísérte a szép előadást. (H. G.)

* **Caruso Nagyváradon.** Nagyváradról nem mindennapi érdekességű hír érkezik. E szerint Caruso, a világhírű tenorista a nagyváradai Szigligeti-színházban fog fellépni „Tosca” Mariójában és Puccini „Bohémek” című dalművében. Caruso 20.000 korona fellépti díjat kap esténként. A jegyek ára még nincs megállapítva, valószínű, hogy 200 korona lesz egy páholy. Erdélyi direktor a szenzációs vendégszereplés alkalmával jegyirodákat állított fel Kolozsvárott, Aradon, Temesváron és Debrecenben.

* **Az Ártatlan Zsuzsi új szereplővel.** A tavalyi szezon egyik legnagyobb sikerű operettslágerét, az Ártatlan Zsuzsit hozza színre a társulat pénteken. Az előadás érdekességét növeli az a körülmény, hogy Vass Jenő örökét, a Hubert báró szerepét a társulat új sihederszínésze, Hajdutska László játssza.

* **A pápa és a Vatikán.** (Az Apolló remek műsorszámára.) Nagy tetszessel és kíváncsisággal nézte ma végig a közönség az Apolló színházban azt a nagybecsű képet, amelyet Öszentsége, X. Pius pápa engedelmével készítettek az egyházfejedelem misztikus birodalmáról. A remek képet az Apolló színház csütörtökön is vetíti. 177

* **Az idei könyvpiac szenzációs ujdonsága:** Balla Ignác „Rothschildok” című könyve. Ára 7 kor. Kapható Kerpel könyvkereskedésében. Telefon 385.

* **A pápa a Vatikánban az első mozgófénykép a katolikus világ uralkodójáról,** X. Pius pápáról. A Szent Péter templom, a Vatikán minden csodájával együtt rajta van ezen a képen, melyet még csütörtökön és pénteken mutat be az Uránia a fenomenális műsorral együtt. 175

A gazdag ember szegény leánya.

(Titokzatos gyerek az aradi menhelyen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 2.

Szilbermann Gyula világosi járási irnok házába szeptember derekán egy katrincás, mezitláb, piszkos kis leány kopogtatott be és ennalót kért. Szilbermann megsajnálta a villogó fekete szemű leánykát, szállást adott neki, megmosdatta, tiszta ruhába öltöztette. A kis leány a szíves bánásmódtól barátságosabb lett és elmondta, hogy Petrie Mariuca a neve, tizenegy éves és Krassóvárra való.

— Egy hét előtt egy dományi ember kocsin hozott a pankotai vásárra — mesélte a kis Mariuca. — Pankotán ez az ember, azt hiszem Traján Nikola a neve, letett a kocsijáról és ott hagyott a vásárban. „Most már elég nagy leány vagy, eredj és keress kenyeret magadnak” — mondotta. Traján ezután feleségevel együtt elhagyott Pankotáról.

A járási irnok házába fogadta és a ház körüli apró szolgálatok elvégzésére használta a tizenegy éves leánykát. Petrie Mariuca azután lassan mindig többet és többet mesélt el életéből. Annyit tudott, hogy évekig Moldován Péter krassóvári földmives házában élt. Moldovánt apjának tartotta és arra is emlékezett, hogy anyját, aki közös háztartásban élt Moldovánnal, Petrie Annának hívták. Ugy Moldován, mint Petrie Anna már régen meghaltak és a kis leány azóta idegenek kegyelemkenyerén tengődött.

Mielőtt még Szilbermann kutathatott volna az árva hozzátartozói után, Petrie Mariuca megszökött a házából. Két nappal utóbb ismét rongyosan, lezüllyötten, kócosan a világosi főszolgabírózagra került Mariuca.

— Azért szöktem meg — mondotta dacosan — mert szabad akarok lenni. Megszoktam a szabadságot!

Faragó István világosi főbíró most már hivatalos uton kezdett kutatni a leányka múltja

után. És ekkor igen érdekes dolgoknak jöttek a nyomára, olyan dolgoknak, amelyek a kis román leányka múltját regényes homályba burkolják.

Krassóváron, ahol a kis Mariuca felnövekedett, mindenekelőtt azt tudták meg, hogy a leány szülei nem haltak meg. Moldován Péter talán másfél év előtt eltűnt a községből, ahol kisebb földbirtokán gazdálkodott. Hová lett, merre tűnt, él e, hal e, nem tudják a krassóváriak, azaz annyit mégis tudnak, hogy nem halt meg, mert azóta is látták hunyadmegyei, krassószőrényi falvakban. A másik dolog, amely a krassóvári községhezán kiderült, az volt, hogy Moldován Péter csakugyan gondozott, házában tartott egy kis leányt: Petrie Mariucát, de ennek a leánykának csak nevelő apja volt, mert Petrie Anna nevű asszonnyal sohasem élt együtt az eltűnt ember. Vadházasságban élt ugyan egy nővel, valami Rebezsilla Sztanával. Hat év előtt ez az asszony is eltűnt. Megszökött a községből és vannak emberek Krassóváron, akik arról tudnak, hogy Rebezsilla Sztanát dusszagdag romániai emberek vitték el valahová Romániába.

Ennél többet nem tudott senki Petria Mariuca nevelőszüleitől, csupán csak annyit, hogy Moldován Rebezsilla Sztanával együtt a krassószőrényi Domány községből költözött Krassóvárra. A világosi főszolgabíroság megkeresésére tehát Dományban is kutatni kezdtek, hogy ki volt, mi volt Moldován a faluban, továbbá az után is, hogy miért tette ki Traján Nikola dományi lakos a kis leányt a pankotai vásáron.

Traján Nikolának azonban soha hírét sem hallották Dományban és így azt máig sem lehet tudni, hogy ki hagyta el Pankotán Petrie Mariucát. Az eltűnt Moldován Péterről pedig, aki már itt együtt élt Rebezsilla Sztanával, csak annyit tudnak, hogy Dományban juhász volt. Petrie Annát, Mariuca édesanyját sem ismeri senki és azt beszélik a faluban, hogy a kis leányt nagyon gazdag romániai bojárok adták felnevelésre az egy-szerű juhász házába.

Tizenegy tizenkét éve lehet, — így mesélik — hogy a kis községbe kocsin két selyemruhás, ékszerrel elborított román uriaszony jött. Egy romániai népviseletben levő szolga kísérte őket. Egyenesen Moldován Pétert keresték fel. Valamit beszélgettek vele, azután eltávoztak. Pár nap múlva ismét eljöttek és ekkor egy kis — egy-két hetes pólyásbabát hagytak a juhász házában. Ez a kis leány volt Petrie Mariuca. Moldovánék még abban az évben elköltöztek Dományból.

Mi igaz a romantikus történetből, mi nem: azt nem sikerült megtudni, mert Mariuca nevelő szüleinek nyoma veszett. A dományiak természetesen azt mondják, hogy az asszonyt is, Moldovánt is a kitétt román leányka szülei tüntették el, vitték ki magukhoz Romániába.

Mariucát, aki a romantikából mit sem akar tudni és megmarad első vallomása mellett, a világosi főszolgabíró elhagyottjának nyilvánította és beutalta az aradi állami gyermekmenhelyre.

VIDÉK.

Sorozás. Magyarpécskán ma kezdődött meg a sorozás. Az első napon 254 állításkötelesből összesen nyolcvankettő vált be katonának. Ma csak a járásba tartozó községek újoncait sorozták, holnap kerül a sor az ópécskaiakra és pénteken Magyarpécska állításköteles fiatalására.

Szüret. Almászegres (ágris és almás) hegyen levő szőlőkben a szüret e hó 7-én lesz. Termés 20–30 százaléknak felel meg és a bor minőség cukortartalomra 15 fok körül változik.

Megszöktetett magyar grófnő.

(Serényi Erzsébet Mária és egy mérnök.)

Saját tudóstól telefonjelentése.

Budapest, október 2.

A bécsi rendőrigazgatóságnál tegnapelőtt két előkelő magyar mágnás emelt panaszt leányszöktetés miatt. Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszter és nagybátyja, Serényi János gróf tették azt a panaszt, hogy közeli rokonukat, Serényi Erzsébet Mária grófnőt egy bécsi apácakolostorból megszöktették.

Serényi grófnő unokahuga a földmivelésügyi miniszternek és leánya Serényi János grófnak. A fiatal grófnő már asszony; egy izben férjnél volt, de elvált első férjétől és csendes, visszavonult életet folytatott, amíg azt a tervet nem pendítették meg előtte rokonai, hogy menjen újból férjhez. Erzsébet grófnő idegenkedéssel fogadta az újabb házasság gondolatát. Serényi János gróf egy magasrangú osztrák katonatiszthez akarta ezúttal férjhez adni leányát. A tiszt néhányszor látogatást is tett Serényiéknel, de a fiatal grófnő oly ellen-szenvet mutatott az osztrák lovastiszt iránt, hogy apja egyelőre lemondott a házassági tervekről.

Serényi Erzsébet Mária grófnő azonban beteg lett a meghiusult házasságnak. A férjhezmenéstől irtózás annyira ingerlékeny és idegessé tette a grófnőt, hogy családja szükségesnek látta a gyógykezelését. A grófnőt egyik előkelő bécsi szanatóriumban helyezték el abban a reményben, hogy ott kipiheni magát, megnyugszik és idegbaja elmúltával talán apja házassági terveibe is beleegyeznek.

Csakugyan meg is gyógyult a grófnő, sokkal jobban, mint azt rokonai remélték. Annyira elfelejtette a házasságtól irtózást, hogy szerelmes lett, fülig szerelmes, bakfis módra szerelmes egy fiatalemberbe, akivel a szanatóriumban ismerkedett meg. Ugyanakkor, amidőn a grófnő a szanatóriumban pihente ki idegességét, másik előkelő vendége is volt a kis hidegvizgyógyintézetnek: Báder kairói osztrák-magyar konzul fia Báder Alfréd mérnök. A fiatal, szimpatikus bécsi mérnök és a magyar grófnő sokat beszélgettek a szanatóriumban, órák hosszat voltak együtt és mély, erős szerelem szövődött köztük. A szerelmesek jól tudták, hogy a Serényi-család nem egyezik bele a grófnő és a polgári származású fiatalember házasságába, tehát abban állapodtak meg, hogy megszöknek és külföldön kötnek házasságot. Ehez meg volt a módjuk, mert Báder mérnök is, a grófnő is nagykorú.

Serényi János gróftól azonban értesítették arról, hogy leánya nagyon is sokat van együtt és nagyon is meleg érzelmeket mutat szanatóriumbeli ismerőse iránt. Még a szökési tervekről is tudomást szerzett az apa és hogy a kalandos házasságnak elejét vegye, Serényi Erzsébet Mária grófnőt elhozta a szanatóriumból és egy bécsi apácakolostor férfiának meg sem nyíló, szigorú szabályokkal elzárt falai között helyezte biztonságba. A grófnő azonban nagyon rövid ideig maradt a zárdában. Hétfőn a kolostor főnöknője táviratban értesítette Serényi János és Béla grófkat, hogy a fiatal nő eltűnt, megszökött a kolostorból.

A család a hír vétele után nyomban a bécsi rendőrséghez fordult, hogy detektivekkel kutassák ki, hová lett a grófnő. A rendőrség emberei hamarosan megállapították, hogy Serényi Erzsébet Mária grófnőt még vasárnap délelőtt megszöktették a kolostorból. Azt nem lehetett kipuhatolni, miként tudta az apácák éber figyelmét kijátszani. Annyi bizonyos, hogy a zárdá kapuja előtt zárt autóval várta a grófnőt Báder Alfréd és együtt

utaztak el Dover-felé. A rendőrség véleménye szerint Londonba mentek.

Még meg sem kapták Serényi grófok a bécsi rendőrség értesítését a nyomozás eredményéről, amikor a ma reggel megjelent nagyobb budapesti lapokban a következő hír világosította fel őket arról, hogy minden további nyomozás hiábavaló, elkészt:

— *Házasság.* Serényi Erzsébet Mária grófnő Londonban hétfőn házasságra lépett Báder Alfréd bécsi mérnökkel. A grófnő leánya Serényi János grófnak és unokahuga Serényi Béla gróf földmívelésügyi miniszternek.

A házasságkötésről szóló hiraát dringend táviratban küldték meg a fővárosi lapoknak Londonból az új házasságok. Báder és a grófnő végrehajtották régebben megállapított tervüket: Londonba utaztak és ott a mérnök felmutatta a jó előre beszerzett okiratokat, amelyek alapján megtörtént a házasságkötés. Amint a szerelmesek elválaszthatatlanul egymáséi lettek, a lapok útján siettek a Serényi grófi családot értesíteni hollétükről. A mérnök és fiatal felesége különben már utban is vannak hazafelé.

HIREK.

A hadakozó királyok.

(Ferdinánd, Péter, György és Nikita.)

A közönség bizonyára érdeklődéssel fordul ama királyok felé, akikről azt hihetnők, hogy a szívük direkt és kizárólag csak a háborúért dobog. Egész jogosan föltételezheti a tájékozatlan olvasó, hogy Szerbia, Bolgárország, Montenegró és Görögország királyainak egyetlen vágya van: vérben gázolni.

Pedig ez tévedés. Montenegrót kivéve, a többi balkáni kis királyok jobban félnek a háborútól, mint *Strasser Győző*, vagy *Robitschek Samu* aradi pénzügyőrök, akiknek tudvalevően elfujja az üzletét a háboru vihára. Nézzük meg sorra ezeket a modern koronás hadvezéreket, akik alkalmasint legjobban szeretnék helyettesíteni magukat, amíg a véres szenvedély átviharzik az országukon.

Ferdinánd bolgár királyról például azt jelentik, hogy csak a detronizálással való fenyegetés után egyezett bele a háborus kalandba. A háborus párt vezérei már előkészületet tettek, hogy az egykori magyar huszártiszt elcsapatása esetén Boris trónörökösöt koronázzák meg. De végre is Ferdinánd beleegyezett s talán jobb meggyőződése ellenére résztvesz az országa által követelt akcióban, amelynek minden következményét kész elviselni. Magyar huszártiszt volt, testestől-lelkestől katona s róla föltehető, hogy valóban serege élén lép át a határon, ha erre sor kerülne.

A hatvanhét éves *György* görög király nincs odahaza; Kopenhágában volt, amikor kormánya elrendelte a mozgósítást s most Bécsben tárgyal Berchtold gróffal. Ő róla is tudnivaló, hogy békés ember, de mert egyszer, néhány évvel ezelőtt, *csaknem megfosztotta trónjától egy belső katonai lázadás*, nem mert ellentmondani. A trónörökös, aki távolléte alatt az ország dolgait intézi, hasonlóan kénytelen mindent megtenni, amit a kormány diktál, mert hisz őt is száműzni akarta már a katonai liga.

Szerbia királya, *Péter*, csak báb a harcias párt kezében, amelynek már szűk Macedónia is, nemcsak Szerbia s nagyratörő terveit az Adriai-tenger felé bontogatja. Bizonyos, hogy Péter király, ha ráparancsolják, engedelmeskedni fog és odaáll a masirozó ezredek elé — a nagyobb dísz kedvéért.

A négy király közt a legidősebb *Nikita*, hetvenegy éves, de azért ő az egyetlen harcias. Ő teljesen együtt él és együtt érez népével, s egyrészt az olasz királyi, másrészt az orosz császári udvarral való közeli rokonságánál fogva reméli, hogy a feketehegyek országát kiterjesztheti. Eddig is minden alkalmat megragadott, amely törekvései előmozdítására hasznosnak ígér-

kezett s Bulgária, amely a mostani akciót kezdte, háls lehet neki, mert Nikita gondoskodott róla, hogy a balkáni zavar folytonossága megmaradjon s bármikor okot találhassanak Törökország megrohanására.

Végül néhány szót a török szultánról, V. Mohamedről, aki — mint tudjuk — ágyuk bömblése között lépett trónra, amikor három esztendővel ezelőtt az ősz Abdul Hamidot elkergette az ifju-török mozgalom győzelme. A legnagyobb önkényuralom után V. Mohamed egyszerre alkotmányos állammá változtatta Allah birodalmát. Akkor mint modern uralkodót ünnepelte a művelt világ. A mostani megpróbáltatások idején ő is tehetetlen bábnak bizonyul, akit az országában viszálykodó két párt — az ifju-törökök és konzervatívok — önkénye sodor magával talán a megsemmisülés felé...

— **A kormány segíti az árviz károsultjait.** Az erdélyi kerületek Bécsben időző képviselői *Sándor János*, *Heltai Ferenc*, *Rozenberg Gyula*, *Issekutz Ernő*, *Darvai Fülöp*, *Oberth Károly*, *Hegedüs Loránt* és *Montbach Imre* delegátusok és *Neugeboren Emil* képviselő ma együttesen megjelentek *Lukács László* miniszterelnöknel, aki a képviselőket *Teleszky* és *Beöthy* miniszterek jelenlétében fogadta. A küldöttség arra kérte a miniszterelnököt, hogy az árviz által sújtott erdélyi megyéknek adjon állami segílyt. Lukács válaszában azt mondotta, hogy illetékes helyekről jelentést fog kérni a pusztulásokról és lehetőséghez képest segílyezi a károsult vidékeket.

— **Október 6. Aradon.** Amint már jeleztük az október 6-iki ünnepélyen az idén számos törvényhatóság is részt vesz. Eddig a következő városok és vármegyék jelentették be képviselőiket:

Hódmezővásárhelyről: *Juhász Mihály* kir. tanácsos, polgármester, *Spilka Antal* és *Kun Béla* törvh. biz. tagok. Pozsony sz. kir. város képviselőiben: *Molec Dani* főjegyző. Zala vármegyét gróf *Batthyány Pal*, *Bosnyak Géza* és *Eitner Zsigmond* országgyűlési képviselők fogják képviselni, Baranyavármegye törvh. bizottsága a következő tagjait küldte ki: *Jeszzenszky Ferenc*, *Andrics Tivadar* dr., *Benyovszky Mór* gróf, *Frey János* dr. és *Mándy Sámuel* országgyűlési képviselőket. Szepesvármegyét: *Münnich Kálmán* udv. tanácsos, orsz. képviselő és *okolicsányi Zsedényi Ede* orsz. képviselő képviseli. Árva vármegye képviselőiben: *Zmeskál György* alispán és *Csillaghy István* főjegyző vesz részt az ünnepélyen. Szabadka városát *Dembitz Lajos* dr. h. polgármester képviseli, Nagyvárad sz. kir. városát *Rimler Károly* polgármester és egy tanácsstag képviseli az ünnepélyen. A budapesti tudományegyetem polgárainak képviselőiben *Drehr Imre* az egyetemi kör alelnöke érkezik Aradra.

— **„Nye pozvolim!”** *Budapestről* jelentik: A Kisfaludy-társaság ma délután tartott felolvasó-ülése elé szokatlan érdeklődéssel néztek — nem irodalmi, hanem politikai körökben. A felolvasás programján szerepelt *Ábrányi Emilnek Nye pozvolim* című költeménye, amelyről azt híresztelték, hogy a magyar ellenzékét kritizálja költői formában. Egyes ellenzéki képviselők ezért azt tervezték, vagy legalább is azt híresztelték, hogy elmennek a felolvasásra és ott tüntetni fognak, más szóval botrányt rendeznek. Az ellenzéki botrány azonban elmaradt. Egy szál ellenzéki képviselő sem jelent meg az Akadémia termében, ahol a felolvasás volt. *Ábrányi* nagy hatással és elérzékenyülést keltve olvasta fel hazafias versét. A felolvasás végén maga az ősz poéta is könyezett. A költemény különben Lengyelország pusztulását festi le, azt a konok és celtalan makacsságot, amellyel a lengyel parlament kurucjai addig mondták rá minden hasznos és jó törvényre a nye pozvolim (nem akarom) vétőjét, amíg tönkretették hazájukat. A költemény tendenciája érezhetően az, hogy a magyar ellenzék, a „grófok pártja” most épily nye pozvolim politikát folyt.

— **A Magyar Bank kölcsöne Aradnak.** A Magyar Bank ma értesítette *Varjassy* polgármestert, hogy az egymilliós kölcsönből ötszáz ezer koronát folyósított s az az Arad Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál felvehető.

— **Nyugdíjazták Härtl alezredest.** *Budapestről* jelentik: Elavult katonai paragrafusnak és talán hirtelenkező leányának is szerencsétlen áldozata, *Härtl Adolf*, a munkácsi alezredes, aki felett hétfőn ült törvényt a katonai bíróság. Ítélet még nincs, habár a delegált bíróság már hozott határozatot az alezredes sorsára nézve. Ezt azonban egyelőre titokban tartják, magának a vádlottnak sem hirdetik ki, hanem a felterjesztik a királyhoz s csak a kabinetirodából való visszaérkezése után — minden valószínűség szerint a jövő héten — hozzák nyilvánosságra. Súlyos katonai bűnnel, szolgálati titkok elárulásával vádolva állott a magasrangú generálisokból összeállított bíróság előtt *Härtl* alezredes. A vád az, hogy: *Härtl Adolf* alezredes a rapporton, tehát szolgálat közben történeteket, odahaza elmondta a családjának, az pedig nyilvánosságra hozta. Így az alezredes, habár akarata ellenére is, de közvetlen okáwa lett annak, hogy a rapport körülményei s az azon elhangzott szavak nyilvánosságra, sőt az újságokba is kerültek. — *Härtl* alezredes még az elmúlt hét elején megkapta a hétfőre szóló idézést s szombaton este érkezett meg Munkácsról Budapestre. Fianál, *Rácz János* dr. arvaszéki ülnöknel lakott a Soroksári ut 8/10. száma alatt. Hétfőn reggel aztán teljes díszben, csakóban, gyalog ment a Várba, a Színház-utca 5—7. száma alatt levő hadtestparancsnoksági palotába, ahol *Schreiber Viktor* altábornagy, budapesti hadtestparancsnok elnöklésével, délelőtt tíz órakor ült össze a két tábornokból és két ezredesből álló bíróság. A tárgyalás három óra hosszat tartott. A tanúk és a vádlott távozása után, határozathozatalra ült össze a bíróság. Határozatát írásba foglalta és megküldötte a kabinetirodának legfelsőbb jóváhagyás céljából. A jóváhagyásig a határozat szigorú titok. Hír szerint a határozatban felmentették ugyan *Härtl* alezredest a szolgálati titok elárulásának vádjá alól, azonban rögtön való nyugdíjazását hozták javaslatba.

— **Huszonhárom ember halála a Tiszán.** *Marmarosszigetről* jelentik: Hőszűmező községben remes szerencsétlenség történt. Harminc ember ladikban át akart kelni a Tiszán. A folyó meg van áradva és rendkívül hullámos. A ladik a folyó közepén felborult, mindnyájan a vízbe estek. Huszonhárom ember a vízbe fulladt. Hetet sikerült megmenteni.

— **Adakozás egy fiatal művésznövendéknek.** Irtunk ma róla, hogy *Paál László*, az elhunyt nagyíró festőművész unokaöccse, *Paál Albert* javára *Lázár Béla* dr. kiváló esztétikus gyűjtést indított tanulmányainak továbbfolytatása céljából. A nemes, művészeti célt szolgáló főhívásra ma egy aradi ismeretlen műbarát 5 koronát küldött hozzánk a következő levél kíséretében:

Aradi Közlöny tekintetes Szerkesztőségének Arad. A ma megjelenő számukból elolvastam „Egy fiatal aradi festő” című cikküket s az abban leközölt *Lázár Béla* dr. ur levelét, melyben nevezett Arad város jószívű és jómódu polgáraihoz fordul, hogy *Paál Albert* tanulmányai folytatásában anyagi segítségben részesítsék. Én ugyan jómódu nem vagyok, de jó szívem az hala Istennek van s így szerény anyagi tehetségemhez képest csatoltan küldök 5 koronát, kérem ezen összeget rendeltetési helyére juttatni. Oly sok képbarát van Aradon, akiknek jó szívükön kívül pénzüik is van (felsorolhatnám őket) talán követnek. *Egy képbarát.*

— **Kávéház átvétel.** *Láng Ferenc* volt aradi kávé, aki a Szabadság téri, most Klein fele kávéház tulajdonosa volt, Békéscsabára költözött és ott október elsején átvette a Fiume szálloda vendéglő és kávéház vezetését.

— **Halálozás.** *Schwarz Jakab* aradvármegyei írnok felesége ma meghalt. Pénteken délután 2 órakor temetik a Forray-utca 2a. száma házból.

— **Milliomosok bukása.** *Budapestről* írják: A főváros üzleti köreiben napok óta suttognak egy nagykereskedő fizetési nehézségeiről, aki milliomos birében áll és közgazdasági tevékenysége elismeréseként az udvari tanácsosi címmel ékeskedik. A fáma ezuttal istuloz, mert az illető ma is milliomos és rendületlenül áll nagy vagyonának biztos alapján. Mindössze annyi történt vele, hogy a nagyszámu házaira betáblázott tekintélyes összegű második tételeket a rossz pénzhelyzet miatt sorra felmondották, mire egy nagybank valamennyi második tételt kifizette és magához váltotta. A milliomos udvari tanácsost az üzleti világban igen óvatos kereskedőnek ismerik, akit semmi baj nem érhet, és akit ma is változatlanul 7-8 millióra becsülnék. Egy másik udvari tanácsos kalamitásairól is beszélnek a tőzsdén. Ez is a textilszakmához tartozik és a közgazdasági közéletben jelentős szerepet játszik különböző érdekképviselleteknél betöltött állásai folytán. — Az illetőnek nagy angazsmánjai voltak az értéktőzsdén, melyeket a nagy árhanatlások miatt beállott fedezethiány okából egyik vezető nagybank exekutált. A helyzet ma olyan kritikus, hogy le kell szokni a meglepetésekről és sohasem tudni, hogy az, aki mint deklarált milliomos fekszik le, másnap reggel nem kel-e fel, mint fizetéseképtelen. A nem deklarált csendes inzulvenciák száma légió és jó szülőktől legyen — mint az üzleti világban mondani szokás, — aki e nehéz idöket ép bõrrel meg tudja uszni.

— **Vád alá helyezett szállodás.** *Temesvárról* jelentik: Vassel Gusztáv vendéglős 1910. év szeptember hó 15-ig a komáromi Magyar Királyhoz címzett szálló bérleje volt és annak mintegy 30.000 korona értékű berendezése az ő tulajdonát képezte. Habár készpénzzel nem rendelkezett, a Pilseni ösforrás budapesti képvisellete, a Mezei és Társa cég révén Latter Mihályval, a cég temesvári képviselőjével megismerkedett és utóbbi ajánlatára és közvetítésével 1909. évben kibérelte a gyárvárosi városi bérpalotában levő sörcsarnokot. Az üzlethez szükséges összeget Latter kölcsönözte Vasselnek, aki 4000 koronát kapott Lattertől. Idök folyamán Latter követelése 11.000 koronára nőtt és ekkor Vassel átengedte a temesvári és a komáromi üzlet egész berendezését a tulajdonjoggal együtt Latternek. Vassel több hitelezője ilyformán elesett a követeléstől. — A kir. ügyészség ezért csalás miatt vádat emelt Vassel Gusztáv ellen, kit a vádtanács ma vád alá helyezett.

— **Dráma a lagunák városából.** (Az Apolló-színház új műsora.) A mozi élelmességére vall, hogy a megírt cselekmény olyan helyen játszatja le a színészeivel, amely egymagában is látványosságot nyújt. Ilyen miljöje van az Apolló-színház ma bemutatott slágerképeinek is. Az emberek hatvan százaléka szívesen látja, vagy gondol rája a Velencére, a lagunák városára. Akik ott jártak, emlékeiket elevenítik fel, akiknek pedig nem adatott mód leutazni Velencébe, örömet ragadják meg az alkalmat, hogy megismerjék a csodaszép tengeri várost legalább élethü képeiből. Meglátszott ez ma az Apolló-színház nézőterén, amely alig volt képes befogadni a jelentkező nagyszámu közönséget. Csütörtökön megismétli az Apolló-színház ennek a műsornak a vetítését. 177

— **Agyongázolta a kocsi.** Tözmiske községben Mihalecs János gazdálkodó kocsiján hajtott az országuton. A kocsin ült felesége is. A lovak valamitől megvadultak és vágtatni kezdtek. Mihalecsné lezuhant a kocsiról, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a kerekék átmentek a testen és súlyos belső sérüléseket szenvedett, amelyekbe belehalt.

— **Szünetelő villamosáram.** Az Aradi Villamosági részvénytársaság ezuton értesíti a fogyasztó közönséget, hogy holnap, e hó 3-án déli 12 és 3 óra között kábelhálózatán végzendő munkálatok miatt az áramszolgáltatást beszüntetni kénytelen.

— **Kotányi féle paprika, kávé, tea felülmulthatatlan.** Egyedüli elárúsító Robitsek József, József főherceg-ut 3.

— **A halálban egyesülve.** (Az Uránia nagy szenzációja.) Hát ez aztán a szó legszorosabb értelmében szenzációs kép. Ebben egyezik meg minden vélemény és ezután nem lesz az Urániának olyan előadása, melyre ne tódulna a közönség. Borzalmasabb, szinte tébolyítón idegizgató jelenetet nem tudunk elképzelni, mint ebben a képben a ravatalon fekvő gyönyörű fiatal asszonyt, akihez a halálos sebekkel borított férj öntudatlanul nyit be. Meglátva, megtántorodik, aztán az örület rettenetes kitörésével veti magát a hullára és rázza rázza addig, míg a szörnyű felindulástól maga is holtan nem borul a nyitott koporsóra, aki ezt nyugodtan végig tudja nézni, annak drótkötélből vannak az idegei. Valami hatalmasan szép látvány ez, melynek borzalmasságát némiképp enyhíti a kép szépsége. Kétezer ember nézte meg első napon ezt a norvég szenzációt, de meg fogja nézni mindenki, mert ehhez foghatót még nem láttunk. 175

— **Ötvös munkák ezüstből, platina foglaltatubrillians, gyémántékszerek, világhíri gyártmányu órák** *Igaz Sándor* elsőrangú ékszerésznél Arad, Andrássy-tér, Minorita-palota. Telefon 321.

— **Hálókocsi, vagy Halókocsi?** A hálókocsik utasainak nincs kedvük a viccelődésre, mert jó kedvre nincs semmi okuk, de azért a Waggon Lits Társaság mégis viccel, kinyomatván a jegyeken a következő sajtóhibagyűjteményt:

Fontos tudnivalók Ha a vonat nem indulhat el vagy nem ér rendeltetési helyére, az utasok a meg nem tett utvonatra eső illeték visszatérítését kérhetik. A *Halókocsi* társaság nem vállal felelősséget azon tárgyak és kési pogyaszok egész vagy részben elvesztéséért vagy megsérüléséért, melyeket az utasok a vasuti szabályzat értelmében jogosítva vannak magukkal a kocsihoz vinni.

Nem tesszük szóvá, hogy ebben a pár sorban több sajtóhiba van, mint ahány hálókocsija van a társaságnak a magyar vonalakon, de azt igenis kiemeljük, hogy a diszes Comanie maga nevezi a kocsijait „hálókocsiknak”. Ez stilszerű.

— **Csik János Arad megye földrajzát, Arad megye kis iskolai térképét az új helynevekkel és iskolai árjegyzékünket** tiszteletpéldánykép bevezetésre kéri minden arad megyei tanító. *Kiadja Ingusz I. és Fia Arad.*

— **Medgyaszay Vilma** a világhíri kabaret művésznő így ír a dr. Biró-féle Havasi-Gyopár krémről: Kedves Doktor Ur! Az Ön által készített „Havasi Gyopár Crém” a legkitünőbb arc krém! Mindenkinek ajánlhatom. Kitünő tisztelettel Medgyaszay Vilma. 5093

— **Használt tankönyvek még mindig kaphatók** *Ingusz I. és fiánál* csak a Weitzer-utcában.

— **Vásárló közönség szives figyelmébe** ajánljuk a *Weitzer János-utcában* (főpostával szemben) már megnyitott *üveg, porcellán, lámpa és díszműáruk versenytárházát*, hol a legizlésebb képkeretekre is legolcsóbb árakban aznap elkészíttetnek. — Üzletelv: Szolid kiszolgálás, szabott árak mellett. Telefon 934.

— **Végre nem okoz gondot, hogy hol vásároljuk meg legelőnyösebben üveg, porcellán és díszmű tárgyakban szükségletünket,** mivel *Fischer Mór Andrássy-tér 20.* alatt levő specialis üvegüzletében ugy ezen cikkek, mint alkalmi ajándékok és villanycsillárok legolcsóbban szereshetők be. Képkeretekben legnagyobb választék, legolcsóbban elkészíttetnek. Telefon 568.

— **60 kötet könyv havi 1 kor. 40 filléért-180 hangjeggy havi 2 kor. 40 fillért** kaphatók kölcsönzésre *Kerpel Izsó* kölcsönzőintézetében, Aradon.

— **Arad város új lakbér szabályrendelete** *Kerpel Izsónál* kapható.

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	—	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	—	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	—	151
Nyomda	—	151

TARKASÁGOK.

(*Rákóczi és az újságíró.*) A napokban leplezték le Szegeden Rákóczi Ferenc szobrát. A közönség valószínűleg kételkedve fogadja a hirt, pedig igaz, hogy a szoboralapítás ötletét egy újságíró agyából préselte ki a — pénzhány.

Az újságíró *Kanizsai* Ferenc, a ma már országosan ismert kiváló író, aki nyolc évvel ezelőtt egy szegedi lap közgazgatási riportere volt. Egyik szegedi szerkesztő, *Ujlaki* Antal föllépett városatyának és Kanizsai a kortesuton elkísérte, hogy agitáljon mellette.

A hónap végén valamelyik külvárosi kocsmában gyűltek össze a választók és Kanizsai itt is megjelent, hogy Ujlaki érdekében beszédet mondjon. A kocsmában a vig emberek között szomoruan koccintgatott Kanizsai Ferenc. Busongott, mert — huszonhetedike volt és már tegnap se tudta kifizetni a pikkolóját. Kanizsai odahajolt Ujlakihoz:

— Tónikám, adj kölcsön három koronát.

— Csak egyet adott az asszony a kirándulásra, — mondotta rezignáltan a szerkesztő.

Kanizsai nem válaszolt. Aztán fölragyogott az arca. Jó ötlete támadt. Fogta a poharát, föllállt és egy felköszöntőt mondott:

— Ujlaki Antalt, az önök népszerű városatyját akarom köszönteni. A hazafit, aki elzarándokolt Rodostóba, Rákóczi sírjához...

S folyt a szó Rákócziról, a Rákóczi kultuszról, a nemzeti gondolat elhanyagolásáról:

— Rákóczi szellemének kellene meghíletni a nemzetet Rákóczi emléksobrának kellene hirdetni a nemzeti függetlenség gondolatát. Szegeden, itt Rókuson kellene állania a Rákóczi-szobornak. A mi szent kötelességünk, hogy Rákóczi-szobrát e nemzetnek ajánldozzuk, ihlető példaképen az utókornak. Ahogy mi együtt vagyunk, egyszerű polgárok, kezdjük meg a gyűjtést.

A társaság éljenzett, a szónok pedig leült és elővett egy kéziratpapirost, aztán ráírta: Gyűjtőív II. Rákóczi Ferenc szegedi szobrára.

Kanizsai körülhordta a gyűjtőívet a jelenlévők között és nyomban összeszedett 6 korona 30 fillért. Azt zsebre tette és kijelentette:

— Elsejéig én kezelem a begyűlt pénzt.

Elsejéig megalakult a szobor-bizottság, amelynek Kanizsai visszafizette a 6 korona 30 fillért. Így szerzett pénzt magának elsejéig az újságíró és így szerzett — szobrot Rákóczinak.

(*A hülyeség oka.*) A kávéházban nagy örömmel fogadtak ma egy szimpatikus fiatalembert, aki hat heti távollét után érkezett meg. A társaság megdöbbenve konstátálta, hogy az ifju teljesen megváltozott. Aki azelőtt maga volt a kedves előzékenység mintaképe, most fenhéjazó lett és arrogáns. De amellet határozottan butának is találták. Amikor rövid idő mulva eltávozott az asztaltól, egymástól kezdték kérdezni az ismerősei:

— Mi lelte ezt a fiút? Olyan, mintha meghülyült volna.

— Hat hétig szabadságon volt — mondta az egyik s ugy tudom, hogy Budapesten volt és a Margit-szigeten tejkurát használt s attól meg is hizott.

Egy vidám ember az asztalra csapott és szólt:

— Hiszen most már értem a pöffeszkedés és a hülyéskedés okát. A budapesti tej a fejébe szállott és attól — vizefjü lett.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távíráti tudósítás.

Budapest, október 2.

Készárú.

Amerika 1/2-el magasabb. Kínát, vételkedv korlátozt, 15 ezer mm. 5-10 fillérral magasabb.

Határidő.

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza 1912 októberi	11.50-11.51	11.39-11.40
Buza 1913. áprillisi	12.—12.01	11.89-11.90
Rozs 1912. októberi	9.78-9.79	9.66-9.67
Rozs 1913. áprillisi	0.80-10.31	10.20-10.21
Tengeri 1913. májusi	7.78-7.79	7.70-7.71
Zab 1912. októberi	11.—11.01	10.94-10.95
Zab 1913. áprillisi	10.84-10.85	10.70-10.71

As árak 50 különként számítva.

NEUMANN M.

férfi-, fiu- és leánykaruha telope

Arad.

5111

uri szabó
és. és kir. udvari és kamarai szállító

Elősmert legjobb minőségű áruk.
Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Október 2. —

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₀	—	—	105 50
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₀	—	—	84 55
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	—	—	74—
Magy. földteherm. kötvény 4 ⁰ / ₀	—	—	86-05
Horváth-szlavon földteherm. kötvény	—	—	86-25
Magyar nyeregenysorsjegy kölcsön	—	—	211—
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	150—
Osztrák járadék papírban	—	—	85—
Osztrák járadék ezüstben	—	—	88-50
Osztrák járadék aranyban	—	—	110—
Osztrák koronajárdék 4 ⁰ / ₀	—	—	84-75
1880. évi osztrák államsorsjegy	—	—	155—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	20 90
Magyar hitelbank-részvény	—	—	807—
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	621—
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	—	—	698—
20 frankos arany (Napoleonkor)	—	—	19 10
Német birodalmi márka	—	—	117.87 ¹ / ₂
Londoni vista	—	—	241.30 ¹ / ₂
Páris vista	—	—	95.45
10 márkás arany	—	—	23.57

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távírárt tudósítás.

(Árak 100 kilogrammonként korona értékben.)

1912. október 2.

Buza (szokvány-minőség):

15 kilogrammos	—	—	20 60	20 70
16	—	—	20 80	20 90
77	—	—	20 90	0 21
78	—	—	21—	21-10

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos	—	—	—	—
Rozs	—	—	18—	18 29
Arpa	—	—	19—	19 20
Tengeri	—	—	20 00	20 20

Kőbányai sertés piac.

— Október 2 —

Október 1. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 164—167 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 166—168 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 174—176 fillérig.

Sertéslétszám: 1912. évi szeptember hó 27. napján volt készlet 33606 drb. — 1912. szeptember hó 28-án felhajtott 158 drb. — 1912. szeptember 28-án elszállított 376 drb. — 1912. szeptember 29. napjára maradt készletben 32842 drb.

A hizott sertésüzlet irányzata: változatlan.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1912. október hó 3-án:

C) Bérlet. C) Bérlet.

Henschel fuvaros.

Dráma 5 felvonásban. Irta: Hauptmann Gerhart. Fordította: Molnár Ferenc. Rendező: Keszler Ede.

SZEMÉLYEK:

Henschel	Keszler Ede	Wermelskirch né	Benkőné.
Hönscheine	Folliusné.	F anciska	Nógrády M.
Schäl Hanne	Kápolnay J.	Ferkó	Beregi S. dr.
Siebenhaar	Polgár S.	Gyuri	Dall Lajos
Wermelskirch	Várnay Jenő	Hildebart	Kulcsár L.

Kezdeté este 7/8 órakor.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma csütörtökön, 1912. október 3-án

1. Az asszonyok választójoga. Humoros. — 2. A féltékeny feleség. Humoros. — 3. Bikaviadal. Természet után. — 4. A kis hős. Dráma. — 5. Pápa a vatikánban. A világ legértékesebb mozgófényképe. — 6. Halálba egyesülve. Szenzációs dráma 2 felvonásban.

Előadások délután 1/6 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérben kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színapadj

Ma csütörtökön, 1912. október 3-án:

1. Mozgófénykép-újítás. Aktualitások. — 2. Pápa és a Vatikán. — 3. A tudatlan lopás. Kacagató vígjáték. — 4. Va banque. Dráma a Lagunák városából. — 5. Pali mint szolgál. Kacagató.

Az előadások kezdete délután 1/6 órától folytatódásig 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyzedőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

NYILTÉR.*

Megszűnik a bágyadtság.

Bármennyire feldicsérnek is mindenféle szert, a legtöbb ép oly hamar eltűnik, mint amilyen hamar keletkezett Nincs irántuk senkinek sem bizalma, mert nem mutathatnak évek hosszú során át elismert sikerre és kipróbált jó hatásra. Egész másképp áll a dolog a Scott féle Emulsióval, amely már 86 éve úgy az orvosok, mint a nagyközönség körében a legkitűnőbb erősítő szer gyanánt ismeretes.

Munkával túlhalmozott emberek részére, akik bágyadtságuk dacára sem pihenhetnek, nagyon ajánlatos a

SCOTT féle Emulsió

néhány héten át való szedése. A készítmény jótékony hatása az étvágyra és a testi erőre csakhamar észrevehető lesz és ezzel a szellemi erő felrészülése együttjár.

De valódi Scott-féle Emulsióknak kell lennie.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyeget küld, Scott és Bowne G.m.b.H. címére Wien, VII., akkor egy szígyártár úján próbapagot küldünk.

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelőséget a szerkesztő.

Nyilatkozat.

A „Függetlenség” című napilapban folyó hó 1-én „A jóbarátok” című cikkben támadás jelent meg ellenem, melyről csak ma szereztem tudomást. Kijelentem, hogy ezen vakmerő támadás megtorlása végett a bírói segílyt fogom igénybe venni. Aradon, 1912. október 2 án. Hunyadi József, a Hunyadi József és társa nagykereskedő cég beltagja.

Értesítjük tisztelt vevőinket, hogy Klug József volt pénzeszedőnk nevünkben sem rendeléseket, sem fizetéseket át nem vehet.

6240

Kolb Ödön és társa.

Mmes KEIFEL és HIRSCH

cs. és kir. kamarai szállítók, mell- és vállfűző készítő

Budapest, Váci-utca 12. szám.

Tisztelettel értesíti a n. é. hölgyközönséget, hogy első kipróbáló és eladónőket rendelések felvétele céljából leküldte.

Ennélfogva tisztelettel kéri a tisztelt hölgyközönséget, hogy erre vonatkozó megrendeléseit a „Fehér Kereszt” szállóba intézni kegyeskedjek.

6231

Korányinál

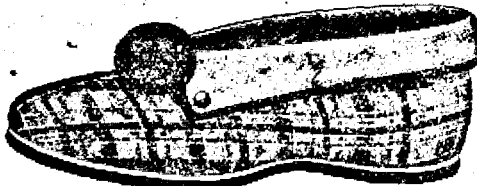
a Szabadságtéren

Mesés öltönyök már 10 K.-tól
Angol felöltők „ 16 K.-tól

Nagy választék téli és szörme kabátokban

Óriási választék cipőkben és kalapokban.

Valódi teveszór comótcipő.

Férfi 5 kor. Női 4 kor. Gyermekek 3 kor. kapható

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Utcai, alkalmi és vadász cipőkben nagy választék

Kobrak cipők!

LÁNYI MARCELL

ARAD, ATZÉL PÉTER-UTCZA 1. SZÁM
TELEFON 429.

TELEFON 429.

Glésinger József és Fia áruháza

értesíti a n. é. vásárló közönséget, hogy helyiségük átalakítása teljesen befejezést nyert és a forgalomnak átadatott. Kérjük kirakataink megtekintését.

5899

669—912. g. sz.

Árlejtségi hirdetés.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonában lévő írógépek karban tartása iránt folyó év október hó 7 én d. e. 10 órakor árlejtsést tart.

Kikiáltási-ár: Gépenként és évenként 15 korona.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtsésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet, az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be, s csak akkor vetetnek figyelenbe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtségi feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtségi feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtsést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1912. évi szeptember 23-án tartott üléséből

A gazdasági szék.

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz. a Fehér Kereszt-tel szemben.

669—1912. g. sz.

Árlejtségi hirdetés.

Arad sz. kir. város gazdasági széke Arad sz. kir. város írógépkellékeinek szállítása iránt folyó év október hó 7-én d. e. 10 órakor árlejtsést tart.

Kikiáltási ár: árjegyzék szerint.

Bánatpénzül leteendő 320 kor. készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban

Az árlejtsésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, nyújtandók be, s csak akkor vetetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtségi feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtségi feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtsést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1912. évi szeptember hó 23-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Értesítés!

Megérkeztek a legújabb

női modell-, plüs-, bársony-, dublé- és posztó-kalapok rendkívül meglepő olcsó árakban.

Férfi divat: nyulszőr-, kemény- és puha-kalapokból nagy raktár.

Iskolai fiu-gyermekkalapokból 3000 darabot olcsón elárusítok 2 koronától kezdve 3 koronáig minden divat színben. Ugyiszintén minden kalapjavítások és festéseket a legújabb modell után elvállalok.

Tisztelettel 1653

Bittenbinder Konrád

első aradi villanyerőre berendezett kalapgyártás nagybanéskicsinyben

Arad, Deák Ferenc-u. 42.

A Fehér Kereszt szállodával szemben.

Fontos a dohányzóknak!

Dr. Brans-féle nikotin fogó, egészségővő vattával készül

a „Sanitas“

francia szivarkahüvely.

Egyedüli elárusító

özv. Hammerschlag Lipótné

dohánytőzsdéje

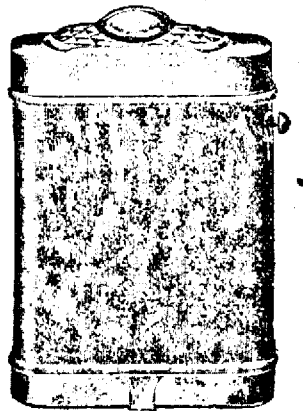
ARAD, Andrassy-tér 15. szám.

Vi lanyos zseblámpa

mindig friss töltéssel.

Villanyberendezések, villany-csillárok.

Dinamó-gépek, villanymotorok olcsón kaphatók

Kalmár Józsefnél

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Sokféle sóborszeszt

próbált már használni ön is és ha talán még se ért el hatást, úgy tegyen kísérletet a

„TURUL-SÓBORSZESZSEL“,

mely minden néven nevezendő külső bántalmakat hátfájást, bányadtságot, gyöngeséget, reumát, ischiást, fül-, fog- és fejfájást stb. Egyszeri bedörzsölés után megszüntet, az idegeket megerősíti, belsőleg a gyomor-fájdalmakat, bélbántalmakat, hasmenést, nehéz légzést, szivbántalmakat, mellfájást megszünteti, ezáltal a közérzetet kellemessé teszi. Ára: kis üveg 44 fill., nagy üveg 1 kor. 20 fill. Kapható az egyedüli készítőnél:

WAJDITS GYÖRGY

„Turul“ gyógyszer-tárában, Kápolna- és Lipót-utca sarkán. Azonkívül minden gyógyszer-tárában, drogeriában és nagyobb fűszerüzletben.

UJ. MARGIT HAJFESTŐ.

Remekül fest világos valamint sötétbarnára, feketére, bármely haját, szakált, bajuszt, azonnal tartósan, lemoshatlanul minden nehézség nélkül, előkészület nem szükséges.

Az eljárás a legegyszerűbb, az eredmény a legnagyobb, nem kopik, nem piszkít, az eredetétől meg nem különböztethető csak egy üvegből áll, laikus is végezheti a hajfestést.

Ártalmatlan
nem tartalmaz ólmot
nem tartalmaz ezüstöt
nem tartalmaz rezet.

organicus vegyület

Ára 1 korona.

1565

Készítte:

gutori FÖLDES KELEMEN gyógyszer-tára ARADON.

1 korona 50 fillér beküldése esetén bérmentve küldi.

Igen tisztelt megrendelőmet és a n. é. közönséget értesítem, hogy az őszi saisonra legdivatosabb angol szövetujdonságaim :-: "szép választékban megérkeztek. :-:

Készítek megrendelésre egy uriruhákat, mint egyenruhákat legizlésesebb kivitelben.

Kitűnő tisztelettel: Gianotti Nándor

5809

uri és egyenruha szabó.

Nemesfajú görög és sárga **DINNYE,**

továbbá kintő

FAJPARADICSOM

és Muscat és Chasselas faj

CSEMEGE-SZŐLŐ

kapható:

HÁMORY-GAZDASÁGNÁL

Arad, Deák Ferenc-utca 3. szám.

4872-1912. pm.

Hirdetmény.

A sajtó termékek házaló, vagy utcai elárúsítása tárgyában a m. belügyminister ur 186000/1912. körrendeletével kiadott szabályzat alapján figyelemzetem a sajtó termékek előállításával és terjesztésével, foglalkozókat, hogy a sajtó termékeknek házalás útján vagy utcán és nyilvános tereken való terjesztésére, árusítására, ingyen osztogatására — az egyszerű üzleti hirdetések és meghívók kivételével — hatósági engedély szerzése szükséges.

Az engedély kérésekor a terjesztendő sajtó termék az engedélyező hatóságnak bemutatandó.

Az engedélyt Arad szab. kir. város törvényhatósági területére a város polgármestere, több törvényhatóság, vagy az egész ország területére, továbbá külföldi sajtó termékek terjesztésére a m. kir. belügyminister ur adja.

Az engedély tartama hirdapok és folyóiratoknál 8 óra terjed és mindenkor a megújítása kérelmezendő.

Az elárúsítással, vagy terjesztéssel foglalkozó egyének az engedély kiadása után a rendőrkapitányi hivatalnál bejelentendők s csak a kapitányi hivatal által „Ujság elárúsítói igazolvány”-nyal ellátott egyének foglalkozhatnak a terjesztéssel.

Igazolványt nem nyerhetnek:

1. az undort keltő, vagy ragályos betegségben szenvedők,
2. a rendőri felügyelet alatt álló egyének,
3. a testi épség, szemérem, vagyon ellen irányuló bűncselekményekért legalább 6 havi szabadságvesztéssel büntetett egyének, továbbá csavargás, koldulás, vagy nyilvános botrány okozásáért 2 ízben büntetett egyének az utolsó büntetés kiállításától, vagy elévülésétől számított 2 éven belül,
4. akik a sajtótermékek terjesztéséről szóló szabályzatban megállapított kihágásokra vonatkozó ítélet hatálya alatt állanak,
5. akik 18-ik életévüket még nem töltötték be.

Az elárúsítók, terjesztők, a rendőrhatalóság utasítására karszalagot kötelesek viselni, az igazolványt pedig kötelesek mindenkor maguknál tartani és a közbiztonsági közvegek kivételére felmutatni.

Az elárúsítóknak a hirdap, folyóirat címén és árán kívül más kikiáltani, vagy a sajtóterméket tolokodó módon kínálni tilos.

Az ezen rendelkezéseket sértők kihágást követnek el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, ismétlés esetén 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetők.

Arad, 1912. évi szeptember hó 12.

Varjassy, polgármester.

Eladó

egy jókarban levő, négy lóerős gáz-

motor

Cím a kiadóhivatalban.

Acsev. Menetrend érvényes augusztus 1-től.

Kilom. távols.	Állomások	Arad-Brád.										
		Mot. V. 112	Gyors M. 102	Szem. V. 130	Mot. V. 114*	Szem. V. 132	Mot. V. 116*	Gyors M. 104	Mot. V. 118*	Mot. V. 120		
		I. II. III.	I. II.	I. II. III.	II. III.	I. II. III.	I. II. III.	I. II.	I. II. III.	II. III.		
	Wien Stb. ind.	—	12:15	1:00	12:15	1:00	1:20	—	1:20	1:40	6:15	8:50
	Bpest kpu.	—	—	9:30	—	—	—	—	—	—	—	—
	Nagykikinda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tóvis	8:17	8:17	—	—	—	—	—	9:05	10:57	—	—
	Temesvár	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Szeged	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Arad ... ind.	regg. 5:20	regg. 6:21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9-7	Otvenos...	5:20	6:21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12-9	Zimándófalv.	5:52	6:39	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23-5	Újszentanna ér.	6:15	6:53	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kétegyháza ér.	8:40	11:28	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Újszentanna in.	—	4:04	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Brdóskerek ...	—	6:54	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27-4	Világos ...	—	7:11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35-4	Muzsi-Magyarid ...	—	7:17	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38-7	Pankota ...	—	7:23	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41-3	Csigérszöllős ...	—	7:37	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44-6	Tornova ...	—	7:46	—	—	—	—	—	—	—	—	—
51-8	Apatelekek ...	—	7:54	—	—	—	—	—	—	—	—	—
58-0	Borosjenő ér.	—	9:36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
62-6	Csermő ... in.	—	5:34	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Borosjenő ... in.	—	7:55	—	—	—	—	—	—	—	—	—
71-0	Tamand ...	—	8:13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
74-6	Bokszeg-Bél ...	—	8:34	—	—	—	—	—	—	—	—	—
79-8	Repszeg ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
83-8	Barza ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
89-8	Borossebes ér.	—	11:33	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Menyházaifördő in.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Borossebes in.	—	8:35	—	—	—	—	—	—	—	—	—
97-5	Borosberend ...	Mot. V. 110*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
98-9	Kőrös-kocsoba ...	110*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
104-2	Háromalmás ...	II. III.	5:55	—	—	—	—	—	—	—	—	—
109-5	Bonczafalva ...	reggel 4:32	9:06	—	—	—	—	—	—	—	—	—
112-4	Honczó ...	4:32	9:06	—	—	—	—	—	—	—	—	—
118-4	Vojkaháza ...	4:58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
121-0	Ácsfalva ...	4:58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
126-4	Talács ...	5:13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
130-9	Halmágycsúcs ...	5:28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
138-3	Nagyhalmágy ...	5:51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
144-7	Olcs (48. órház) ...	6:06	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
148-7	Alvácza ...	6:22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
153-6	Birtin ...	6:37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
159-3	Kőrösbanya ...	6:54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
167-1	Brád ... ért.	7:15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

* A 118. sz. motorvonat a 9. sz. órházról, a 116. sz. motorvonat a 39. sz. órházról a tanulóknak leszállása, míg a 110. sz. vonat a 40. és 52. sz. órházról tanulóknak leszállása céljából feltételezhetően megáll. A 110. 114. és 116. sz. motorvonat a 42. 54. és 55. sz. órházaknál fel- vagy leszálló utasok jelenlétére esetén feltételezhetően megáll.

Kilom. távols.	Állomások	Brád-Arad.									
		Szem. V. 131	Mot. V. 113*	Mot. V. 119*	Mot. V. 103a	Szem. V. 133	Mot. V. 111*				
		I. II. III.	I. II. III.	I. II. III.	I. II. III.	I. II. III.	I. II. III.				
	Brád... ind.	reggel 3:00	reggel 5:50	—	—	—	—				
7-8	Kőrösbanya ...	3:15	6:03	—	—	—	—				
13-5	Birtin ...	3:30	6:11	—	—	—	—				
18-4	Alvácza ...	3:45	6:21	—	—	—	—				
22-4	Olcs (48. órház) ...	—	6:28	—	—	—	—				
28-8	Nagyhalmágy ...	—	6:39	—	—	—	—				
36-2	Halmágycsúcs ...	—	6:53	—	—	—	—				
40-7	Talács ...	—	7:01	—	—	—	—				
46-1	Ácsfalva ...	—	7:11	—	—	—	—				
48-7	Vojkaháza ...	—	7:18	—	—	—	—				
54-7	Honczó ...	—	7:26	—	—	—	—				
57-6	Bonczafalva ...	—	7:31	—	—	—	—				
62-9	Háromalmás ...	—	7:41	—	—	—	—				
68-2	Kőrös-kocsoba ...	—	7:48	—	—	—	—				
69-5	Borosberend ...	—	7:51	—	—	—	—				
77-3	Borossebes ...	—	8:03	—	—	—	—				
	Menyházaifördő ér.	—	11:33	—	—	—	—				
	Borossebes in.	regg. 4:00	6:07	—	—	—	—				
83-3	Barza ...	4:15	6:18	—	—	—	—				
87-3	Repszeg ...	4:30	6:27	—	—	—	—				
92-5	Bokszeg-Bél ...	4:45	6:39	—	—	—	—				
96-1	Tamand ...	4:57	6:48	—	—	—	—				
104-5	Borosjenő ér.	5:12	7:05	—	—	—	—				
	Csermő ... in.	—	9:36	—	—	—	—				
	Borosjenő ... in.	—	5:42	—	—	—	—				
109-1	Apatelekek ...	5:58	6:24	—	—	—	—				
115-3	Tornova ...	6:13	6:32	—	—	—	—				
122-5	Csigérszöllős ...	6:28	6:41	—	—	—	—				
125-8	Pankota ...	6:43	6:56	—	—	—	—				
128-4	Muzsi-Magyarid ...	6:58	7:01	—	—	—	—				
131-7	Világos ...	7:13	7:10	—	—	—	—				
139-7	Brdóskerek ...	7:28	7:10	—	—	—	—				
143-6	Újszentanna ér.	7:43	7:26	—	—	—	—				
	Kétegyháza ér.	8:40	11:28	—	—	—	—				
	Újszentanna in.	4:04	5:15	—	—	—	—				
154-2	Zimándófalv. ...	6:18	7:27	—	—	—	—				
157-4	Otvenos ...	6:40	7:41	—	—	—	—				
167-1	Arad ... ért.	6:55	7:59	—	—	—	—				
	Wien Stb. ér.	—	6:4	—	—	—	—				
	Bpest kpu.	—	—	—	—	—	—				
	Nagykikinda	—	—	—	—	—	—				
	Tóvis	—	—	—	—	—	—				
	Temesvár	—	—	—	—	—	—				
	Brád (1)	—	—	—	—	—	—				

* A 111. sz. motorvonat a 9. sz. órházról, a 113. sz. motorvonat a 39. sz. órházról a tanulóknak leszállása, míg a 110. sz. vonat a 40. és 52. sz. órházról tanulóknak leszállása céljából feltételezhetően megáll. A 110. 114. és 116. sz. motorvonat a 42. 54. és 55. sz. órházaknál fel- vagy leszálló utasok jelenlétére esetén feltételezhetően megáll.

Uj kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó intézet.
A nagyközönség szives tudomására hozom,
hogy
Aradon, Weitzer János-u. sarkán
(főpostával szemben) egy modernül be-
rendezett

**kelmefestő, vegytisztító és
gőzmosó intézetet nyitottam.**
Intézet: Magyar-utca 26. alatt.
Felvételi helyiség: Weitzer János-utca. (Fő-
postával szemben.)

Szives pártfogást kér kitünő tisztelettel
Knapp Sándor
tulajdonos. 5995

**Uj női kalap
divatterem.**

Igen tisztelt ismerőseimet és a hölgykö-
zönséget értesítem, hogy **Arad, Deák
Ferenc-utca 4. szám alatt szeptem-
ber hó első napján** egy modernül
berendezett 5501

női kalap divatüzletet

nyitok, hol állandóan nagyválasztéku rak-
tárt tartok minden kivitelü eredeti bécsi,
párisi őszi és téli újdonságokból feltűnő
olcsó árakban. E téren több éven át szer-
zett szakismeretem biztosíték, hogy nagy-
rabecstült vevőim igényeit mindenkor leg-
jobbhan kielégítem. **Üzletelvem: szolid
és figyelmes kiszolgálás.** Átalakítá-
sokat legizlésebben modeli után készítek.
Gyászkalapok azonnal elkészíttetnek. Szí-
ves pártfogást kérek teljes tisztelettel

Kenderessy Lászlóné.

**Aradi Nyomda
Részvénytársaság**

készít
névjegyet
elefántcsontpapíron
" nyomva "
divatos kivitelben.

Uj cipész üzlet!

Igen tisztelt ismerőseimet és a
nagy közönséget értesítem, hogy
Arad, Széchenyi-utca 10. sz.
(Uj Szántay-bérpalotában) önállósi-
tottam magam és egy

cipész-üzletet nyitottam

hol elvállalok legdivatosabb szabás-
ban megrendelésre minden kivitelü
férfi, női cipők elkészítését
legjutányosabb árakban.

Üzletelvem: jó és szolid munka.

Támaszkodva e téren éveken át,
mint üzletvezető tett működéseme
biztosítom nagyrabecstült rendelé-
met a legfigyelmesebb kiszolgálásról

Szives pártfogást kérek, kitünő
tisztelettel

Mánya Demeter uri és női
cipész. 5705

Uj férfi szabó-üzlet!

A nagyérdemü közönség szi es tu-
domására hozom, hogy **ARADON,**
Gsiky Gergely-utca 16. sz. alatt
egy modernül berendezett

férfi szabó-üzletet

nyitottam, hol elvállalok mérték
utáni rendelésre mindennemü öltö-
nyöket, felöltőket, télikabátok-
kat, legdivatosabb és legizlése-
sebb kivitelben jutányos árban.
Főelvem: szolid és jó munkáim-
mal igen tisztelt rendelőim igé-
nyeit legjobbhan kielégíteni. Finom
angol őszi és téli szövetszövetmintákat
vidékre készségeggel szolgálók.

Szives pártfogást kérek kiváló
tisztelettel:

Vas László,
férfi szabó. 6008

Szalkai Arminné

himző- és fehérnemü üzlete
Arad, Weitzer János-u. 3.

Női-, férfi- és gyermek kelen-
gyék készítése rövid idő alatt a
legfinomabb hozzávalókkal, első-
rendü kivitelben készülnek. 5283

**Szines és fehér himzé-
sek, ugyszintén fehér-
nemü varrások olcsó
árban készülnek.**

**Himző és fehérnemü-
varró leányok fizetés-
vel felvétetnek.**

Legolcsóbb és legjobb cipő be-
szerzési forrás Aradon, Boros
Béni-tér 9. szám.

A n. é. közönség szives figyel-
mébe ajánlom saját készítményü
kész

férfi-, női- és gyermek-cipő
raktáramat, hol állandóan dus vá-
lasztékot tartok mindennemü leg-
divatosabb és legtartósabb cipők-
ből legolcsóbb árakban. Megrende-
lések gyorsan és pontosan elké-
szíttetnek. 5041

Teljes tisztelettel
Czernóczky Imre,
uri- és női cipész.

**Alkalmi vétel
és eladások**

Ékszerárnyakban

arany és ezüstneműekben, Arad
legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

Órás és ékszerész
Weitzer János-utca, Minorita-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt
és briliáns tárgyak a legmaga-
sább árban megvételnek vagy
más tárgyra átcsereitelnek.

Telefon 438 Telefon 488

Telefon szám 23. Telefon szám 23

Ujj János

cement-ipartelepe, Kisjenő-Erdő-
hegy és Nagyzerinden (Arad m.)

Készít betoncsöveket, kövező lapo-
kat, műmárvány terazzo és mo-
salk lapokat, oszlopokat, lépcsőket,
pallókat, cserepet, téglát, vasbeté-
tes kutgyűrűket, kályha-alátéteket
tetszés szerinti hosszúságu itató
vályukat stb

Ezen ipartelep költségvetéseket
és terveket, vasbetétes beton-
hidakra és járdák betonozására
is készít. 5841

A mesterdálnok...

Cipőm szép és tökéletes,
Benne jarni élvezetes,
Mert ha cipőt szegzek, varrok,
Rajt' van 6784

kaucsuk-sarok.

Laczina Vencel

mű- és kereskedelmi-kertész
Arad, Török Gábor-utca 7. sz.
Virág-üzlet: Boros Béni-tér 1. sz.

Elvállal mindennemü kertek és
parkok átalakítását és rendezését
**diszcserjék, bokrok és ma-
gastörzsü rózsákkal,** nemkü-
lönben mindennemü **sorfákkal,**
ugymint **gesztenye-, Ulmus-,
Magnoliák-, Buxus-, Thuja stb.**
disznővényekkel

Halottak napjára

csokrok és koszoruk nagy vá-
lasztékban virágüzletemben. 5925

Legcélszerűbb szab.

jég-szekrények

minden nagyság és kivitelben, ugyszintén
hástartást, vendégül és nagy hűsítőök
gyári áron kaphatók

Husserl Manó

Jégszekrény gyarában
Arad, Szent Pál-utca 11. szám

Különlegesség azénaav és légnymásu
sörkímérő szekrényekben. 3411

Keresünk

október 15-re
való belépésre ügyes
gépész gőzmozgo-
nyunkhoz, kiakovács-
munkákat és patko-
lást is alaposan érti.
Ajánlatok B. M. jel-
ige alatt e kiadóhi-
vatalba intézendők.

6181

Uj uri-szabó üzlet! uri-szabó üzletet

Igen tisztelt ismerőseim és a n. é. közönséget
tisztelettel értesítem, hogy **Tököly-tér 2.**
sz. (Tabakovits-ház) modernül berendezett

nyitottam. E téren helybeli előkelő cégek-
nél nyert szakismereteim folytán, módom-
ban áll becses megrendelőim legmesszebb 5791

menő igényeit is legjobban kielégíteni.
Legfinomabb őszi szövetszövetmintákkal
készségeggel szolgálók. Szives pártfo-
gást kérek

Baranyi Ferenc
uri szabó.

Uj fűszer és csemege kereskedés!

Igen tisztelt ismerőseimet és a nagyérdemű közönséget értesítem, hogy
Arad, Deák Ferenc-utca 7. szám alatt
 október hó 1-én egy modernül berendezett
 fűszer, élelmiszer és csemege üzletet nyitok meg.

671—1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi szegényház kenyér szükségletének szállítása iránt folyó év okt. hó 7-én délelőtt 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: kgm-ként 26 fill.
 Bánatpénzül leteendő 300 kor. készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csakis írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1912. évi szeptember hó 23-án tartott üléséből.

A gazdasági széke.

15164—1912. kh. szám.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy egy előfordult veszetségi eset következtében Aradváros területén levő összes kutyáknak f. é. szept. hó 24-től számtól 40 napig kötvét tartását vagy szájkosárral való ellátását rendelem el.

Az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában a nagyméltóságú m. kir. földművelési ministerium által 40 000 - 1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt elfogott kutyák kiirtandók lévén: felhívom a közönséget, hogy a rende-

let intézkedéseit pontosan betartsák, mert mindazon kutyák, amelyek szájkosár nélkül szabadon járnak, a péczer által elfogatni fognak s a törvény szerint kiadhatók nem lévén, elfogatásuk után azonnal kiirtatnak.

A rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú állategészségügyi hatóságtól.

Aradon, 1912. évi szept. hó 24-én.

Sarlot,
főkapitány.

Készpénz

Jelzálogkölcsonők, törlesztéses kölcsönök, tisztviselő kölcsönök, a legrövidebb idő alatt folyósíthatnak. Terményekre, arukra, sorsjegyekre, biztosítási kötvényekre, földbérloknek instrukciókra előleg, készpénzkölcsönt szer, olcsó kamatláb mellett. Sorsjegyek készpénz és részletfizetésre. Biztosítások megkötése. Fuvarlevelek szak-szerű felülvizsgálata. Házak, birtokok eladását és vételét, üzletek, kávéházak, vendéglők átadását és átvételét, földhaszonbérleteket gyorsan és jutányosan közveit 4941

MARTINOVITS M.

ARAD, Kossuth-utca 39. szám.
 Ezelőtt Fábrián-utca 11. szám.

Bel- és külföldi gyárak képviselője

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t.-nál.

Szíves pártfogást kérek kitűnő tisztelettel

6055

Stefu György

Egy jóerkölcsű fiu tanulónak felvétetik.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányosan eladó.

ANOSMIN

Mindazok részére, akik a kellemetlen lábműködésben szenvednek, legjobban ajánlható szer. *Feljessen szagát!*

Egy doboz ára 1 korona.

Poloska szesz.

Kitűnő és megbízható szer a poloskák gyökeres kiirtására. — Egyszerű beecsetelésre még a tojások is alpuválnak. —

Egy üveg ára 70 fillér.

Alpesi gyomorcsépp.

Kitűnő alpesi gyógyfüvekből előállított gyomorszábadó szer. Fokozza az étvágyat és elősegíti az emésztést.

Egy üveg ára 1 korona 40 fillér.

Főtájás elleni pastilla.

A fejfájást azonnal megszünteti. — Egy darab 20 fillér. —

Egy doboz 6 (darab) 1 korona.

Kapható mindenfelé!

1045

Rozsnyai Máttyás

gyógyszertárában

Arad, Szabadság-tér.

Nem titok többé,

hogy minden hölgy a HAJOS-féle

Aradi Ibolya-crémet

használja. Az archórt vakító fehérre varázsolja. Eltünteti mindenféle arctisztatlanságot egy csapásra.

Ára egy tégelynek 1 kor., Ibolya boltgyper 1 kor. 20 fill. Ibolya szappan 70 fill.

Kapható a készítőnél:

HAJOS ÁRPÁD gyógyszertárában ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Hat gimnáziumot

vagy hat reáliskolát végzett fiatal ember

gyógyszerész gyakornokul

felvétetik.

841

Bővebbet: HAJÓS ÁRPÁD gyógyszertárában
 ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Mosó és vasaló intézet átvétel.

A nagyérdemű közönséget tisztelettel értesítem, hogy a Deák Ferenc-utca 7. szám alatti

mosó és vasaló intézetet átvettem.

Elvállalok mindennemű kelengyéké, t. nyszintén bármilyen női és férfi ruhákat vegyi tisztításra és legszebb kivitelben legolcsóbb napi árakban. Üzletelveim, hogy igen tisztelt üzletfeleim legkényesebb igényeit is mindenkor legpontosabban kielégítsem. Szíves pártfogást kérek, kitűnő tisztelettel

Varga Antalné.

Apró hírdések folytatása.

KÜLÖNFÉLE.**1 koronáért**

bárki is olyan színűre festi haját a mily színűre akarja. A Margit hajfestő ha tisztán használják feketére fest, ha egy rész vízzel keverik barnára, ha két rész vízzel világos barnára, ha három négy rész vízzel keverik szőkére fest. A szin állandó felismerhetlen lemoshatlan. Gutori Földes Kelemen gyógyszerháza Aradon. 1224

Fűtési időny közelséggel

a Herkules fűrészfűtő vállalat irodája. Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagyközönségnek I. rendű aprított tűzifát 100 kilónként 2 kor. 70 fill. érért hazaszállítva, ugyszintén egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük- és gyertyánfát karte len kívüli legolcsóbb árban befuvarozva fűrészelve és hasítva. Motoros fűrészeink is házhoz rendelhetők. Felvilágosítást készséggel nyújtunk telefonon is 658. sz. 5451

Szép, tágas, portálos

üzlethelyiség és egy 3 szobás, előszoba, fürdőszoba uralakás november hó 1 ére kiadó. Bővebbet Deák Ferenc-utca 89. 5571

Zálogház-

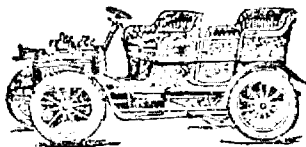
ból arany, ezüst és ékszerek

Farkas Streicher J. cégnél

Arad, Tököly-ter 1. sz.

KORZÓ AUTÓ KÖLCSÖNZŐ VÁLLALAT : ARADON.

Telefon sz. 206.

Telefon sz. 206.

Garage Nádor-utca 10-12. Bérelhető: turára, napra, órára. Szolgálat: reggel 7 órától este 7 óráig. Tulajdonos Novák Gusztáv.

Értesítés.

A temesvári 7. hadtest cs. és kir. hadbiztossága kereskedői szokás szerint 2400 rozstot — a temesvári katonai élelmezési raktárba beszálítva — vásárol.

A felbélyegzett eladási ajánlatoknak legkésőbb folyó évi október hó 8-án délelőtt 10 óráig kell a hadtest hadbiztossághoz beérkezniük.

A közelebbi feltételek a temesvári, aradi, szegedi és nagyváradai élelmezési (fiók)intézeteknél betekintésre felfektetett tartalmu ért-sítésekben és szokványfüzetekben (utóbbi ugyanott díjtalanul megszerezhető) foglaltatnak.

Temesvár, 1912. évi október havában.

A 7. hadtest cs. és kir. hadbiztossága.

VENDÉGLŐ-ÁTVÉTEL

Értesitem a nagyérdemű közönséget és igen tisztelt barátaimat, hogy a **Kossuth-utca 39. sz. alatti**

„48“-hoz címzett vendéglőt

átvettem és azt saját vezetésem alatt tovább folytatom.

Kitűnő hegyaljai borok, frissen csapolt sör, meleg és hideg konyha, jutányos árak, figyelmes kiszolgálás. Havi étkezéseket úgy helyben, mint házhoz hordva, elfogadok. 6209

A nagyérdemű közönség b. pártfogását tisztelettel kéri

BÓZSA JÓZSEF, vendéglős.**Uradalmi erdőbirtok**

Dézna község határában (Aradmegye, vasut, posta és távirtda állomás 5000 kath. hold kiterjedésben, ebből cca 400 kat. hold könnyen parcellázható elsőrendű mezőgazdaság, 4600 kat. hold vágható tölgy és bükkerdő vadászterületre is igen alkalmas, kastély parkkal, halastóval és gyümölcsösökkel, sok gazdasági épület és lakóház. 1912. október 18-án a körösbökényi járásbírósnál bírói árverés alá kerül. Közelebbi felvilágosítás nyerhető 87-14 telefon szám Budapest. 6960

4559—1912. tkv. sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A kúria kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Balás Elek és Dr. Lázár Zoárd végrehajthatónak Szfergyán Györgyné végrehajthatást szenvedő elleni 56 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajthatási ügyben az aradi kir. járásbírósa területén lévő Otlaka községben Medgyes pusztáján fekvő, az otlakai 1161. sz. tjkvben A. I. 2. rendsz. ház, udvar és kertből Botás Annát illető $\frac{1}{4}$ részre 165 kor. a 1162. sz. tjkvben A. I. 1. rendszám szántóból Botás Annát illető $\frac{1}{4}$ részre 165 kor. az 1167. sz. tjkvben A. I. 1. rendsz. beltelkes házból Botás Annát illető $\frac{1}{4}$ részre 165 kor. az 1887. sz. tjkvben A. I. 1. rendsz. szántóból Botás Annát illető $\frac{1}{4}$ részre 110 korona és az 1894. sz. tjkvben A. I. 1. rendsz. szántóból Botás Annát illető $\frac{1}{4}$ részre 165 korona az árverést a Botás Elek javára bekebelezett szolgálmi jogépségben tartása mellett összesen

770 kor.-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1912. évi december hó 31. napján délelőtt 9 órakor Otlaka községében megállapított nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is, de annak $\frac{2}{3}$ -án alul eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 77 korona — fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett ártolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni

Kisjenőn, 1912. évi szeptember hó 16. napján.

Kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság. Tóth Béla, s. k. 6206 kir. bíró.

Csődtömegeladási hirdetmény.

Mint vb. Arnstein Ignácz csődtömegeladó közhírré teszem hogy a csődleltár 1—626 t. sz. alatt felvett 45746 kor. 6 fillér beszerzési és 40601 kor. 9 fillér becsértékű deszkák, lécek, faragott fák, tűzifa, kátrány-lemez, cement stb., továbbá a csődleltár 627—633 tétele alatt felvett 214 kor. beszerzési és 178 kor. 50 fill. becsértékkel bíró irodai berendezés, a csődválasztmány 1912. évi szeptember hó 29-én hozott határozata alapján zárt írásbeli ajánlat útján, esetleg más módon el fognak adani.

Az ajánlatok, melyek az összes tételekre együttesen tennők, Dr. Schulhof Zsigmond dévai ügyvéd, csődválasztmányi elnök irodájában 1912. évi október hó 15-ik napjának déli 12 óráig nyújtandók be a becsérték 10 százalékanak egyidejű letétele mellett.

A csődválasztmány az érkezett ajánlatok felett Dr. Schulhof Zsigmond dévai ügyvéd, csődválasztmányi elnök irodájában 1912. évi október hó 15-ik napján d. u. 4 órakor dönt.

Az ajánlattevő ajánlatához feltétlenül kötve van, míg a választmány fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok felett szabadon határozhasson s esetleg valamennyit visszautasíthassa és az értékesítés más módját válassza.

A választmány az áruk minőségéért, mennyiségéért, a becsérték helyességéért s a leltárbeli esetleges tévedésekért szavatosságot nem vállal, de megjegyztetik, hogy a tömeg kir. közjegyző és szakértő közbenjöttével lett leltározva.

A vételi illeték a beígért vételáron felül a vevőt terheli.

Azon ajánlattevő, kinek ajánlata elfogadtatik, tartozik a vételár és a vételiilletéket 3 nap alatt kifizetni s az árukat 8 nap alatt elvitetni, esetleg a telepbér megtérítése ellenében a csődtömegeladókkal másképp meggyezni.

Az ajánlat elfogadása időpontjától a megvett árukat érhető kár, felelősség és veszély kizárólag a vevőt terheli.

Ha a vevő a felsorolt feltételek bármelyikének pontosan eleget nem tenne, bánatpénzét a csődtömeg javára feltétlenül elveszti és ezenfelül az újabb értékesítés minden költségét, nemkülönbén a felmerülhető károkat, valamint a netaláni vételári különbözetet megtéríteni köteles. A csődleltár irodámban a hivatalos órák alatt megtekinthető, az eladásra kerülő tárgyak pedig közbenjöttem mellett megismerhetők.

Ajánlattevő ajánlatában köteles kijelenteni, hogy ezen árlejtési hirdetményben írt feltételeket magára nézve kötelezőnek tekinti.

Déva, 1912. szeptember hó 29-én.

Dr. Laufer Árpád,
ügyvéd, csődtömegeladó.

6222

Igen tisztelt megrendelőim és az uralak közönség szives tudomására hozom, hogy a legfinomabb **valódi angol**

divatszövet különlegességeim nagy választékban megérkeztek. Szöveim

nemcsak a legelsőrendű minőségűek, hanem a legizlésesebbek is, ugyszintén a kiállítás és munka is annyira, hogy bármely elsőrangú fővárosi céggel versenyképes vagyok és jóval olcsóbb.

Szives rendeléseket kérek kitűnő tisztelettel

Lakatos Mihály

angol uriszabó

6215

Arad, József főherceg-ut 13. sz.

Ezen rovatban minden szó egy-
eszeri beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tőh-ut. 28.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szálványon a szöveg elfér — avagy levélbéllyegeken. Tudakozásnál a hirdetés száma mindenkor köztendő. Levélbeli megkereséseknél. (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosításul szolgál a kiadóhivatal, és esetben, válaszlevegőt csatolandó. Az apróhirdetéseket díja a szavak száma szerint: szamitódik Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziraton aláhúzással jelzandók. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal kívánatra díjtalanul megszerkeszti. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTELEK FEL.

HÁZASSÁG.

23 éves izr. vallású

intelligens fiatal ember vagyok, nősülés céljából megismerkednék egy szép 17—18 éves izr. leánnyal, ki pár ezer korona hozománnyal bír, esetleg jóforgalmu üzletbe benősülnék, csakis teljes című levelekre válaszolok. Szíves ajánlatokat kérek F. A., Vulkán Hunyadmegye. Poste-restante. 6224

Szép fogakat

ápolni kell. Legajánlatosabb Vojtek és Weisz Dentolin fogcrámja. 1-5251

LEVELEZÉS.

Havasí gyopár

Édes gyermekem! Azt hittem magamnál is jobban ösmerlek, de csalódtam. Hogy gyermekes trófiámmal ekkora engedékenységre bírjalak, nem hittem volna. Szinte fáj a gyöngédséged. Magtanalak becsülni és csak vérző szívvel tudnám elszánni magam. Nem teszem, mert lelkeim visszatart. Maradok aki voltam, csókolva szerető Apád. 6219

Gummi cikkek

legfinomabb minőségben Vojtek és Weisznál. 1-5251

ALKALMAZÁST NYER.

Ügyes fiatal segéd

a rőfös szakmából azonnal felvétetik Marospartí Áruház Asztalos Sándor utca 5 sz. 6177

Egy tiszta

bejáróné azonnal felvétetik Munkácsy Mihály-utca 6. Jelentkezni ferti cím alatt. 6204

Ügyes fiatal segédet

és jó családból való tanulót azonnal alkalmazok Stefu György fűszerkereskedő Deák Ferenc-utca 7. szám. 6217

Keressük

egy egyszerű házvezetőt vidékre, ki a főzést vállalja egy cseléd mellett. Bővebb felvilágosítást nyújt Fenyves Józsefné, Kazinczy-utca 11. 6218

Jóírásu kiszolgált állást, ki irodában, levéltárban már alkalmazva volt, állást nyerhet. Ajánlatokat „Negykereskedő” jellege alatt a lapkiadó-hivatal továbbít. 6282

Száraz adat

keresek rögtön belépésre. Cím a kiadóhivatalban. 6284

Bejáróné

kerestetik azonnalra, értekezni lehet József főherceg-ut 10. sz. II. emelet 7. ajtó. 6196

ALKALMAZÁST KERES.

Gyakorlott gépirőnő,

ki vasnagykereskedő cégnél volt, azonnali állást keres. Cím a kiadóban. 6285

Vidéken

lakó 45 éves nős uriember volt tart. tüzérhadnagy a faszakmában és földkezelésben jártas, egy neki megfelelő állást keres Aradon, vagy vidéken. Megkereséseket „Szakember” jellegre a kiadóhivatalba kér. 6162

Házvezetőnőnek

ajánlkozik német ajku urnő azonnali belépésre, csakis magányos urhoz. Petőfi-u. 5. sz. 5. ajtó 6216

KIADÓ LAKÁS.

A város közepén

elegánsan berendezett utcai butorozott szoba kiadó. Cím a kiadóban.

Egy szép kétszobás

utcai lakás mellékhelyiségekkel, november 1-re kiadó Csernovits Péter-u. 27. szám alatt. Ugyanott egy fűszer-üzlethelyiség kiadó. 5661

Kiadó nov. 1-ére

Thököly Imre-utca 18. alatt 2 szoba, előszoba, összes mellékhelyiségekkel, továbbá 2 szobás lakás mellékhelyiségekkel. Bővebbet Chorin Áron utca 1. Steiner. 6218

Kiadó lakás

Lahner György-utca 1a. szám alatti ház három szoba, konyha, kamara, pince, szőlős és gyümölcsös kerttel november 1-re. Értekezni lehet vásárnap és hétfőn ugyanott a tulajdonosnál. 6212

Kiadó november 1-re

kétszobás modern lakás, fürdőszobával, új házban. Bővebbet Huppennél, Szabadság-tér 11. 6228

Egy

külön bejáratu butorozott szoba kiadó november 1-ére, Thököly-tér 4. szám. Forrai utca sarok. 6098

Kiadó magánház.

E. Választó utca 54 b. sz. új magánházban 2 szobás lakás előszobával, szép kert- és udvarral, áthelyezés miatt kiadó. Bővebbet ugyanott. 6208

4 szobás lakás

kiadó november 1-ére Thököly-tér 4. szám. 5589

Lakás kiadó

3 szobás utcai, zárt folyosóval, minden mellékhelyiségekkel nov. 1-ére Teleky utca 19. szám. Értekezni ugyanott. 6386

Utcai szoba

csinosan butorozott, különbejáratu, kiadó. Kölcsey-utca 9a.

A Neuman-palota

Andrássy-térre néző II. emeletén 5 ablakkal 3 utcai, továbbá 1 udvari, elő-, fürdőszoba, konyha és kamarából álló tiszta lakás folyó hó közepétől kiadó. Felvilágosítás ugyanott. 6287

Kopott parket

tükörfényes lesz, ha azt Vojtek és Weisz parket-pastájával dörzsöli fel. 1-5251

ÜZLETEK.

Egy jóforgalmu

vas és fűszer üzlet a szükséges jogokkal, más vállalat miatt, esetleg házzal együtt eladó. Patzer József Szemlak. 6168

Egy jóforgalmu

vendéglő átadó. Cím a kiadóhivatalban. 6214

Egy jóforgalmu

sarok fűszerüzlet italméréssel, forgalmas helyen, nagyobb vállalat miatt átadó. Bővebbet szívességből Siferle Ágoston urnál Kasza-utca 2. 6195

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Szűttők figyelmébe

ajánljuk a saját műhelyben, legjobb minőségű bőrökből készült férfi, női és gyermekcipőket, melyek jutányos árért kaphatók az Aradi Cipészek Termelő szövetkezeténél Szabadság-tér 14. szám. 6591

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 808. 5311

Egy fűszer üzlet

berendezése eladó. Cseh Kálmán Arad, Radnai-ut 13a. 6160

Glafey Centenar

a legideálisabb éjell mécs, füst és szagtalan, egyben melegen tartható a gyermek részére a tej vagy tea. Kapható Aradon, Éles Armin, Fejér Gyula, Török Andor és Társa, Róna Jenő, Hoffmann Ottó, Dürr Gusztáv cégeknek. Battonya: Geller Samu, Pécska: Lusztig Ernő 5041

Eladó

két darab Meidinger kályha fehér email burkolattal, nagyon olcsón Weisz Hugó fényképésznél. 6288

India fogcseppek

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszerára és vegyészeti laboratóriuma Aradon. 1224

OKTATÁS.

Angol

leckeórákat ad gyakorlott született angol nyelv-mesternő. Cím A. B., Gróf Apponyi körút 1. 6201

Zongorát és gyorsírást

tanítok biztos eredménnyel, legújabb tanirányzatban, utóbbit 30 leckeóra alatt. Beiratás délelőtt Batthyányi-utca 17., délután Demeter utca 111/a. 5881

Kitűnő francia és német

nyelvtanárórát ad. Bővebbet Décsi Géza könyvkereskedésében, Nádasdy-palota (Forrai-utca.) 6289

Egyszerű- és kettős

könyvvitel, keresk. levelezés, gép- és gyorsírási szaktanfolyamok október hó 1-én kezdődnek a Ziffer S.-féle írógépvállalatnál, József főherceg-ut 7. külön könyvelési esti tanfolyam kereskedősegek és irodai alkalmazottak részére 10 kor havi díj mellett. Beiratkozás ugyanott. 6117

INGATLAN.

Világoson

egy szép fekvésű termő szőlő, Aradon, a főtérhez egészen közel egy ház eladó. Bővebbet a kiadóban. 2331

Eladó földbirtok.

Temesmegye Lippa mellett egy tagban 380 hold 1600 □ öles hold, melyben 260 hold erdő, többi kitűnő termő föld. Kedvező fizetés, holdankint 300 korona. Ugyancsak e birtok mellett van még 300—300 150 hold mind kevés pénzzel megvehető, esetleg az összeset egy tagba lehet tenni, mert egymás mellett van. Cím a kiadóba. 6167

Elhőtőzés miatt!

Csernovits Péter-utca 5. számú ház kedvező feltételek mellett eladó. 6211

Ház eladó

15 évig adómentes, áll 2 szoba, konyha, üvegezett folyosó, kamra, kézi kamra és mosókonyhából, Mária-utca 10. Érdeklődni Török Gábor-utca 2. sz. 6208

Máriaradnán

központon álló ház olcsón eladó, két utcára néző forgalmas helyen. Üzv. Moldoványiné, Mária-radna. 6194

Tisztviselő

800 korona készpénzzel megvehető Ujmikelaka, Baross-utca 4. sz. magánházat. 6280